

TISZAGÁTI MEGFIGYELÉS IV., VEGYES TECHNIKA, 56x76 CM

FERDINANDY GYÖRGY

HAZA

Honnan jövünk? Mik vagyunk? Merre megyünk? Párizsban senki nem tesz fel magának ilyen kérdéseket. Gauguin, a festő is csak a Csendes-óceán közepén, egy apró szigeten. Ott is csak akkor, amikor egy kicsit már polinéznek érezte magát. Nem tartotta már vadembernek a bennszülötteket.

De ki ismeri Gauguint itt felénk? Az amerikai gyarmatvilágban, a déli tengereken! Errefelé másféle kérdéseket tesznek fel maguknak az emberek. Például azt, hogy honnan jön a pénz, és hogy kinek. Azt, hogy merre tovább, itt nálunk nem kérdezi senki sem.

Pedig hát Gauguin óta elszálltak az évek. Ide, hozzánk, már szuperszonikus repülőgépen szállítják Chicagóból a tudást. Megtanulhatják a népek, hogy ki volt tizenegyedik Lajos, és hogy George Washington után, valahol messze, északon, Thomas Jefferson következett.

A tárgyat, amit én tanítottam, nyugati civilizáció néven árulták a chicagóiak. Senkit nem zavart, hogy a szóban forgó civilizáció tőlünk napkeletre van.

Nem is lett volna semmi baj. A rabszolgák unokáit nem izgatták a görögök és a rómaiak. Nálam is csak akkor telt be a pohár, amikor egy ifjú lázadó megállapította, hogy nem vagyunk egyedül: az ókori Egyiptom nem volt az USA tagállama.

A diákok nem ismerték a világot. Önmagukat se nagyon: a múltból, hagyományokból táplálkozó önismeret ritka portéka itt a szigeten. Hamar rájöttem, hogy ezt kellene a fejekbe vernem Julius Caesar és Caligula helyett. Csak hát a sziget története nem létezett. És öntudat – identitás – nélkül történelmet írni nem lehet.

Hallgatóim sem ismerték tenyérnyi szülőföldjüket. Bámultak rám, mint borjú az új kapura, ha festőinek írtam le a tájat, és szépnek, okosnak az embereket.

Úgy gondoltam, a szülőföld felfedezésétől csak egy lépés lesz az, amit mi odaát az óvilágban hazaszeretetnek nevezünk.

Így jött létre az elhatározás: képeskönyvet készítek. Lefotózom száműzetésem színhelyét, ezt a szomorú kis szigetet.

Akkor történt, hogy Ramon, a városi fotós is megjelent egy esti kurzusomon.

– Nem árt egy kis műveltség! – vigyorgott. Polgármesternek jelölték, ismerte őt mindenki, a templommal szemben készítette az igazolványképeket.

Könnyű volt rábeszélnem, hogy járjuk körbe a körzetét. A képeiből album lesz, magyaráztam, az egyetem kiadja, mi meg írunk hozzá szöveget.

Nagy fába vágtam a fejszém. Ramon szállodasorokat kapott volna lencsevégre, luxusjachtok fedélzetén szivarozó jenkiket. És persze félmeztelen, aranszőke démonokat. Turistaparadicsomként akarta láttatni a szigetet. Nehéz volt meggyőzni, hogy mi ketten nem egy utazási irodának dolgozunk.

A cukornádültetvények napszámosai közé csak fanyalogva követett. A Mocsárka – a Fanguito – szegénynegyede pedig szégyenbolt volt a szemében. Az ilyen felvételek – mondta nemegyszer – teljesen fölöslegesek.

Volt azért, amiben egyetérttünk. Például hogy szép lányok nélkül nehéz lesz bemutatnia a tengerpartot és a hegyeket. – A trópus mosolya – kiáltotta a polgármesterjelölt. Nélküle igencsak szomorú lenne az album.

Modellekben azonban nem bővelkedett a felsőoktatás. Volt néhány merészebb lány, de még az ő számukra is kétes ügy volt egy ilyen ajánlat. Gyakran maguk a szülők tiltották meg nekik, hogy két facér férfival fényképezkedjenek. – Ehhez – sóhajtotta Ramon – meg kellene kérnünk a kezüket.

Végül aztán Pablo, egy régi diákom segített. Jól ismertem, rendőrtiszt volt az apja, és volt egy álomszép kishúga. – A profban megbízatsz – mondta a fiú. – Vállalod?

És Mariluz nem mert a bátyjának ellentmondani.

Másnap már hármasan folytattuk a munkát. Többé Ramon sem fanyalgott. Mehettünk bárhová: Mariluz meghódította a fényképészetet.

Ha csak ennyi történt volna, nem jegyzem le ezt a kis történetet. Hamarosan kiderült azonban, hogy kamera előtt a déli part feketéi hollywoodi sztároknak képzelik magukat.

Mariluz is csak egy sárga parókában engedte fotózni magát. Szerzett egy hosszú, barna copfot is, amiből feltupírozott kontyot készített. Ebből, hiába kértem, nem engedett.

A tengerparton még nagyobbak lettek a bajok. Kezdve azzal, hogy a lányoknak nem volt fürdőruhájuk az ültetvényeken. Farmerben sétáltak bele a habokba, és persze csak derékig, mert úszni senki nem tudott a szigeten.

Amikor találtam neki egy otromba bikinit, centiméterenként kellett Luzról lekönyörögnöm a ruhát. Ők csak jót akarnak, állították munkatársaim – mert ebben egyetértett a lányka és Ramon. Hallgassak rájuk, ne járassuk le a szigetet!

– Akkor meg hogyan? – kérdeztem kétségbeesetten.

– Hátulról még csak-csak – felelték. – De szemtől szemben nem!

Érdekes, hogy Luz csak Ramon előtt szégyellte magát. Ha néztem, nem sokat törődött vele. Nem sok vizet zavar egy magamfajta idegen. De hát a masina mégiscsak Ramon nyakában kattogott. Neki kellett lelepleznie az intim, bizalmas részleteket.

Valahogyan mégiscsak befejeztük a munkát. Semmi nem hiányzott: sem az oszlopos, tornácos faházak, sem a spanyol időkből itt maradt templomok, terek.

Szeptemberben megkezdődött a tanítás. A chicagói tankönyvekben George Washington után változatlanul Thomas Jefferson következett.

Ramon jelölését visszavonták. Híre ment, hogy valami nacionalista szervezetnek szállítja a felvételeket. – És az adminisztráció? The Faculty? – kérdezte a dékán, amikor elvittem neki a fényképeimet. – Beláthatja – tette hozzá –, hogy a kar arcképcsarnoka nélkül a maga albumát sem finanszírozhatja az egyetem.

Így ért véget a nagy kísérlet.

Well, my friend! – jól mondta a dékán. Az ilyesmiből különben is csak baj lehet.

Neki lett igaza. Tavaly szeptember végén az Irma nevű hurrikán elpusztította a szigetet.

HÁY JÁNOS

HÁZ

És rálátunk a Dunára, mondta a férfi a ház ablakából, mert a ház is készen volt. Minden megvolt, hogy most már lehessen élni. A szenátus nyugdíjat adott, meg ezt a házat és a földet hozzá, ami nem volt messze a háztól, azon minden megterem, ha akarják, és ők akarták, mert most jött el az a kor, amikor már élni lehet. A férfi nevetett a nőre, sötét volt a bőre, valamelyik déli provinciából volt való, már nem tudja pontosan, honnét, mert elhurcolták onnan, amikor kisgyerek volt. De ő is római polgár lett, mert mindenki az, aki ebben a birodalomban él, akármilyen messze van a fővárostól. A férfi egy dalt dúdolt, hogy most élsz, most vigyázz, hogy jól csináld, s megszimogatta a nő hasát, mert ott valami már elkezdett lenni, most már élt.

Így teltek az évek, hogy abban a hasban akkor lett még két élet, hárman lettek a gyerekek, mert miért ne lehetnének, mindent meg tudnak csinálni, ami kell ahhoz, hogy felnőjenek. Három újabb római viszi tovább az ő vérüket, talán itt ebben a provinciában, a Duna mellett, talán másutt. Ez nem számít. A birodalom olyan,

hogy mindenütt otthon van az ember, mert minden római polgár épp úgy él, mint más római polgár, épp olyan szokásai vannak, és épp úgy tartja be a törvényeket.

Megérte, mondta a férfi latinul, mert azon a nyelven tudtak mindketten, és később a gyerekek is. Megérte az a húsz év, amíg kockára tette az életét. Mert olyan volt, hogy végül is nem lehetett tudni, melyik katona lesz az a férfi, aki földet és élethosszig pénzt kap a szenátustól. Pont ő lett, mert amikor azok a lovasok jöttek, és lemészárolták a sereg nagy részét például, épp őt nem, mert úgy volt, hogy a kardcsapás a mellette álló katonát érte, s mire újra emelte az a lovas a kardját, akkor már a ló arrébb vitte, s egy előtte álló katonát terített le. Egy következő lovasnak kellett volna vele végeznie, de következő lovas nem volt, mert az a lovas volt az utolsó.

Mind értették egymást, bár senkinek nem az volt az anyanyelve, amin beszéltek. Egy ember volt a településen, aki szintén trák volt, mint a férfi, néha odament, hogy beszéljenek azon a nyelven, amin csak ketten beszélnek ebben a városban. A gyereket is vitte, a nagyobbbat, mert szerette, ha vele van, ez is jutalma volt a háborúnak, hogy szerethet egy gyereket, persze a másikat is szerette, csak az még kicsi volt, és a harmadikat is, de az még nem született meg, amikor átment beszélgetni.

Milyen nyelven beszéltek, kérdezte a nagyobb gyerek a három közül. A férfi gondolkodott, mit mondjon. Miért nem azon a nyelven beszéltek, amin én is beszélek, kérdezte a gyerek. A férfi tovább gondolkodott, hogy mit lehet mondani arról a nyelvről, ami az ő anyanyelve, amikor ennek a gyerekeknek nincs olyan, hogy anyanyelv, mert az anya és ő is egy olyan nyelven beszélnek, amit nem az anyjuktól tanultak, nem is tudják, hogy rosszul vagy jól, mert mindenki ilyen a környezetükben, aki épp így beszél. Talán rosszul. Ha néha feltűnik egy olyan ember, mondjuk kereskedő vagy valaki utazó Rómából, az nem is áll szóba velük, csak annyira, amennyire szükséges az áru eladásához vagy a tájékozódáshoz, aztán megy is tovább, ha az optimális bevételt elérte vagy megtudta, merre induljon tovább. Nem tudták, milyen az, amikor ez a nyelv az anyanyelvük. De ezen beszéltek, mert másképp nem értették volna meg egymást. A gyerekeknek ezért aztán nem volt olyan nyelve, amin tudták volna a kiszámolókat vagy azokat a játékos dalokat, amiket az ő nagymamájuk énekelt. A gyerekeknek csak olyan nyelvük volt, amit a szüleik is tanultak, és úgy tudtak, ahogyan tudtak, csak arra figyeltek, hogy könnyen meg lehessen érteni, amit mondanak.

Miért beszéltek ezen a nyelven, kérdezte megint, s mondta a férfi akkor, hogy mert jó, mert olyan dolgokat is el tudok mondani, amit azon a nyelven, amin beszélünk, nem tudok elmondani. Mit nem, kérdezte a gyerek. Meg tudom mondani, mondta a férfi, hogy mi az, ami jó, és mi az, ami rossz. A gyerek nem értette. Eszébe jutott az a sok-sok mondat, hogy mit tegyen és mit ne, mert az rossz, hogy ezt hallja reggeltől estig. Nézett az apára, s mondta, hogy nem szereti, ha nem érti, miről beszélnek.

Szeretem ezt a gyereket, gondolta a férfi, mikor mentek haza attól az embertől, akivel azon a távoli nyelven beszéltek, amikor a gyerek épp azt mondta, nem szeretem, ha nem értem, és nézett rá, olyan szemei voltak, mint az anyjának, nagyok és barnák. Aztán végiggondolta, miről beszéltek a férfival. Érdekes, hogy volt olyan ember, akit mindketten ismertek még otthonról. Arról is sokat beszéltek, mert tudtak róla beszélni, volt olyan, ami megtörtént, és már akkor is tudták, amikor még nem hagyták el a szülőföldjüket, mert nekik volt olyan, hogy szülőföld, ahol az anyjuk és az apjuk élt, és az összes rokonuk és ismerősük, ahol mindenki azon a nyelven beszélt, amin ők beszéltek, és voltak olyan me-

sék, amiket az ő anyjuk mondott, és az apjuk mondott, és nevettek, mert eszükbe jutottak olyan események, amikor az öregebb férfiak megijesztették őket, hogy jön egy nagy mumus. Mi az, hogy mumus, nevettek, milyen hülyeségeken tud izgulni egy gyerek, meg hogy hogy van az latinul, hogy mumus. Na, ezt nem tudta egyikőjük sem, és megkérdezni se volt kitől, mert a feleségük egy másik nyelven tudta azt, hogy mumus, de az ő nyelvükön nem, és elmagyarázni is hiábavaló lett volna, mert rávágta volna az ő anyanyelvén, hogy ja, a mumus, azt az anyu úgy hívta, hogy mumus. És itt akkor el is akadt volna a beszélgetés. Nincs latinul mumus, aztán elkezdtek összegyűjteni, hogy még mi nincsen latinul. És végül oda jutottak, hogy nincs latinul az, hogy szeretlek, mert az a latin szó nem azt jelenti, hogy szeretlek, hanem csak azt, hogy szeretlek. Mert mikor ők arra gondoltak, hogy szeretik azt a nőt, aki a társuk lett, és szeretik azokat a gyerekeket, akiket szült nekik ez a nő, nem arra a latin szóra gondolnak. Annyira szeretem őt, mondta a férfi, hogy ott nincs már latin szó. Ott a szívemben. Érted? Hát persze hogy értem, és kimondta azt a szót, ami tényleg azt jelenti, hogy szeretlek és nem azt, hogy szeretlek. Mit mondatok, kérdezte a gyerek, amikor a bácsi, akinél vendégségben voltak, elsírta magát, ott a gyerek előtt csorogtak a könnyei. Mit mondatok, kérdezte megint. Azt, hogy szeretünk élni, mondta a férfi. Mindenki szeret, mondta a gyerek. Aki volt katona, az jobban, mert tudja, milyen az, amikor nem él egy ember. A gyerek kérte, hogy meséljen róla, milyen volt, a férfi meg mondta, hogy megfogadtam, hogy erről csak hallgatni fogok. Miért, kérdezte a gyerek. Mert olyan volt, mondta a férfi.

Már hat éve tartott ez az élet, megszületett a harmadik gyerek is, volt mire, hiszen a föld, amit kaptak, tényleg jól termett, s volt egy kis pénz is mindig. Amikor a kereskedő jött, a férfi vett a feleségének ruhát, mert mindig szép, de szerette, ha szép ruhában van, és szerette azt levenni róla este, és nézni, hogy mennyivel szebb a test, ha nincs rajta semmi. Jaj, ne nézz már, mondta az anya, mert tényleg annyira ott maradt a tekintet. Ha közelebb bújsz, nem látlak. Fú, de kis ravasz vagy, mondta az anya, és közelebb bújtt, mert ő is közelebb akart bújni. Megölelte a férfit, érezte a forradásokat a testén, amik nem voltak halálosak, de mutatták, hogy mi alapozta meg ezt a házat a Dunára való kilátással. Ez az otthon, gondolta a férfi, ez a meleg, ami a másik ember testéből jön. Ezért érdemes leélni a napot, gondolta, és a keze mozdult, úgy, ahogyan mindig, hogy milyen furcsa, hogy minden alkalommal olyan, mintha először történne, holott már hányszor, nem is lehetne összeszámolni. Néha reggel is, azzal ébrednek. Az rossz, ha este újra akar, azt mondja a nő, hogy hát már volt reggel. Reggel, de mikor volt már az a reggel, mondta a férfi.

Végül is megérte, mindenki így gondolkodott a településen, mert ők gondolkodhattak, mert ők voltak, akik életben maradtak. Megérte, mert minden meglett, amiről álmodoztak ott az üres, harcra váró éjszakákon, hogy majd kapunk földet meg pénzt, és lesz feleségünk és majd lesznek gyerekeink, na, azokból nem lesz katona, valaki más lesz belőlük. Milyen jó rómainak lenni, mondták, bár egyikőjük sem volt valódi római, de hát az állampolgárság megvolt, akkor minden jogosultság jár, csak az nem jár, hogy egy igazi római szóba álljon velük, ha mégis szóba állt, hamarosan kiderült, hogy dehogy római, betelepülő ő is, csak jobban el tudta sajátítani azt a nyelvet, amit ők csak ügyetlenül használtak. A jó és a rossz küzdelmében hittek, s hogy az ő istenük, az a daliás herceg le tudta küzdeni a rosszat, megbirkózott a sötétség vadjával, átadta őt a pusztulásnak, és meghozta a fényt mindenkinek, aki hisz benne. S hogy ez mind igaz, és nem csak mese, épp az ő életük a bizonyíték rá. Nemcsak a város örök, mondogatták, hanem az egész birodalom.

Nézték a Dunát, milyen szépen hömpölyög a városka alatt. A gyerekek már aludtak. Ez a birodalom határa, de ki tudja, meddig, lehet, hogy majd eljutnak egy másik folyóig a hódító római seregek, s akkor a határ az a másik folyó lesz. A birodalom mindig növekszik, ez a lényege, a növekedés. Újabb népek lesznek majd olyanok, mint mi, gondolták, mert ők olyanok lettek, akik tudják, milyen rendesen élni. Az egész világ azt a nyelvet fogja majd beszélni, mondta a férfi, amit mi, és úgy fognak viselkedni, ahogyan mi, megtartják a törvényeket. Nem lesznek büdösek, mondta a nő, mert erre emlékezett még gyerekkorából, hogy ahol született, ott büdösek voltak az emberek. Az orra emlékezett.

Tüzeket láttak a folyó túloldalán. Szépek a vaksötétben a tüzek. Nem tudták, kik rakták meg, és mit csinálnak ott a tüzek mellett, talán valamit sütnek, vadat vagy halat. Időnként eljönnek eddig a birodalmon kívüli vándorok, tüzet raknak, aztán másnap visszafordulnak. Túl nagy a víz.

Másnap nem néztek rá a folyóra, mert ki kellett menni a földekre. Oda készülődtek, keresték a szerszámokat. Mindig máshol vannak, mint ahol lenniük kéne. Nem láttad a kapát, kérdezte a férfi, ott van a, mondta az asszony, és megnevezett egy helyet, de persze nem volt ott, tovább kellett keresni. Nem látták a lovasokat, akik átúszattak a folyón. Lovas katonák voltak. Mire észrevették, hogy mi van, már halottak heverték az utcán, azok, akik korán indultak otthonról, mert előbb megtalálták a szerszámokat. Az elsőket lenyilagták, a többi karddal kaszabolták le. Módszeresen mentek végig a városon. A férfi kiabált az asszonnyal, hogy azonnal jöjjön be, és bújjanak el a házban, az asszony mondta, hogy a gyerekeket szedi össze. Gyertek már, mondta a férfi, és kiszaladt a ház elé, rángatta az asszonyt, gyertek már be, kiabált, alig lehetett hallani a hangját, mert mindenki kiabált, aki még tudott hangot adni, mert élt. Gyertek, hallod, és rángatta az asszonyt, amikor az asszony testét átütötte a nyílvevő. A gyerekek lettek a következők. A férfi állt ott, annyira fájt a szíve, pedig azt mondták, mikor gyerek volt, hogy a szív az nem tud fájni, de most mégis annyira fájt, hogy nem érezte, amikor átszúrta a testét az egyik lovas, és megszabadult végre ettől a kibíratatlan fájdalomtól.

KERÉKGYÁRTÓ ISTVÁN

A GYŰJTŐ

A két bánati nábob, a Szemző testvérek is a baccaraasztalnál ültek. Elemér, akiben finom, nagyvonalú urat tisztelt a Fészek közönsége, és fivére, Gyula, a kellemetlen krakéler, aki jobbára veszített, ezért modora ellenére is szívesen látott vendég volt a kártyaszobában.

Gyula csak fehér glaszékesztyűben játszott. Négy párat tartott a szekrényben Józsi úr, hogy azonnal előkapjon egyet, ha Szemző Gyula a baccaraasztalhoz ereszkedik. A játékhoz a kesztyűn kívül fémes csillogású lüsterkabát is kellett, ebből is tartott a szekrényben Józsi úr. Szemző afféle munkaruhának tekintette ezeket

a holmikat, s talán a kártyázást is kemény éjszakai műszaknak gondolta, melyet egy titkos átok miatt kell a hazai kultúra jeleseivel napról napra abszolválnia.

Hajnalban a kesztyűket az asztalra dobta, és rendszerint cifra délvidéki káromkodások kíséretében letrappolt az íves fölépcsőn.

Nem úgy fivére, Elemér, aki szerette a festőket, építészeket, szobrászokat, zenészeket, énekeseket és komédiásokat, mely szakmák kezdőbetűjéről Zilahy Gyula, a Nemzeti igazgatója elnevezte a klubot. Elemér szívesen brúderkodott a művészekkel, mi több tegezte őket, akik öt-hat spriccer után hátba veregették, s *komámnak* szólították.

Tehát éppen Szemző Gyula adta a bankot, amelyben már hatezer pengőt érő zseton hevert, de a pointeurök úgy érezték, ebben a partiban nem tudnak nyerni, miért is nem tették ki az egész bankot, csupán ezer pengőt. A résztet azonban senki sem mondta ki, ezért a bankban maradt az ötezer pengő.

Döbrent csend támadt. Az asztal körül a Szemző testvérek mellett két neves festő, egy gazdag műépítész, egy sikeres szobrász és a gyűjtő ült. A bankot adó Gyula a plafonra emelte a tekintetét, megszívta az arany kravátlis virzsíniát, a kristálycsillár felé fújta a füstöt, majd fölüvöltött.

Ide hallgassanak, kutyák! Vegyék tudomásul, hogy egy Szemző Gyulának nem kell, ami már elveszett. Józsí, kosarat!

Józsí hozta a vesszőkosarat, amiben a zsetonokat gyűjtötték, Gyula glaszékesztyűs kezével belesöpörte a zsetonokat, hátrafordult, s mint birtokán a legények a locsolkodóvödört húsvétkor, a szoba sarka felé lódította. A sarok megtelt hosszúkás, négyszögletes, kerek, kékre, vörösre, sárgára festett csontlapocskákkal.

A szobrász tért magához először. Egy kerek, fehér zseton még mindig gurult a parkettán, amikor a szobrász kapkodni kezdte a lapocskákat. Aztán ott termett az egyik építész, belemarkolt a kupacba, de a szomszédos asztalnál a Nemzeti két színésze is fölfigyelt, félrelétek az építész, és villámgyorsan pakolni kezdték a zsetonokat.

Hamarosan az egész kártyaterem ott tolongott, négykézláb másztak, egymás kezéből ütötték ki a zsetonokat, és egy nagyobb értékű csontdarab megszerzésekor kurjongattak. Országszerte ismert portréfestők, Bánk bán és Otelló megformálói, nagy zenekarok elsőhegedűsei, a haza dicsőségét hirdető középületek mesteri tervezői veszítették eszüket a potya láttán.

Csak a gyűjtő maradt a két Szemző mellett. A festőket figyelte, akiktől annyi képet rendelt, akik fillérekért laktak bérpalotájában, akiket kiállításaival kenyérhez – még inkább kalácshoz – juttatott, akikre az Olimposzon trónoló istenséggént tekintett, s akik látszólag keresték a kegyeit, de a háta mögött mohó zsidónak nevezték. „A fene a mohó zsidáját, már megint a szekrényemben turkált, vázlatokat akart tőlem!” „Nemességet akart a mohó zsidója, az kellene neki! Magyar nemesség!” Mesélték nevetve.

A gyűjtő soha nem foghatta föl, miért nem kapta meg azt a nemességet, miért utasította el olyan gúnyosan Herczeg Ferenc a közbenjárását, mikor ő odaadta volna azt a ragyogó Petőfi-gyűjteményét. A hímezett bugyellárist, a kéziratokat, mindent, amit a költő keze érintett, s amiket oly sokszor simogatott ő is. Úgy érezte ilyenkor, mintha Petőfivel parolálna. S ezekről mégis lemondott volna, annyira vágyott a nemességre.

Hát nem gyűjtöttem össze ezt a rengeteg kincset a magyar haza múltjából? Hát nem azért adják a nemességet, mert valami jelentős tettet hajtunk végre a királyért, a hazáért?

Nem ugyanezt tettem én is? Nem költöttem mindenkinél többet magyar kódexekre, régi ötvösmunkákra, oklevelekre, csaták és hősök képeire?, kérdezte feleségétől.

Maga aztán minden pénzt arra költött, bólogatott az asszony, s úgy látszott, inkább fejbe kólintaná az urát ezekért a nemes cselekedetekért, mintsem kitüntetné.

Bezzeg a Nemes Marcell megkapta a nemességet, a jánoshalmi előnévvel együtt, a *kulturális téren tanúsított áldozatkészsége elismeréséül*, így fogalmaztak. Hát ő is zsidó, nem?

Persze hogy zsidó! Csak úgy látszik, ő okos zsidó, s nem ilyen tökkelütött álmodozó, mint maga, felelte az asszony.

Húsz év telt el azóta, s most már nem hogy nemességre nem számíthatok, de azt is megkérdőjelezi, hogy magyar vagyok-e, tűnődött a baccasztalra könyökölve, miközben a zsetonokért harcolókat figyelte. Mióta a nyilasok a parlamentbe is beültek, Darányi miniszterelnök ahelyett, hogy rendre utasítaná őket, fél szemével a Német Birodalomra sandít, a másikat meg behunyja, hogy ne lássa a pöffeszkedésüket.

Elővette belső zsebéből Hóman miniszter levelét, és ismét olvasni kezdte. *Mélyen tisztelt Kormányfőtanácsos úr!* Azért ezt megkaptam, tizenkét éve kormányfőtanácsos, bólintott. És mire mentem vele? Akkoriban kezdődtek a bajok. Akkortól gyűlnek a tartozások, tűnődött. *Sajnálattal közlöm, hogy, bár tudjuk, az Ön gyűjteménye pártatlan, minden elismerésünk az Öné ezért az áldozatos munkáért, mégis kénytelenek vagyunk tudomására hozni, hogy nem áll módunkban gyűjteményét megvásárolni.*

Mikor ideért, hirtelen mozdulattal összegyűrte a levelet. Aztán azonnal simítgatni kezdte.

Nincs módjukban, dohogott. Tudom én, hogyan történt ez, elmondta nekem egy jó emberem. Mert azért vannak még nekem jó embereim a képviselőházban. Az a nyilas meginterpellálta Hómant, hogy igaz-e, hogy a miniszter úr nagy összeggel egy bajba jutott zsidó megmentésére siet. Nagy összeggel? Hát nagy összeg az az ötszázezer pengő? Ezért a gyűjteményért? És az a szemét Hóman, ez a hájas Gömbös-árva, mit felelt? Kereken kijelentette, hogy a szállongó hírekből egy szó sem igaz.

Hálátlanok!, morogta.

A zsetonokkal visszatérő műépítész meg is kérdezte:

Mit mond?

Semmit, felelte. Nem mondok én már semmit. S szedelőzködni kezdett.

Mi van, elmegy?, kérdezte az egyik festő. Most, amikor mindenki megtömté a zsebét? Úgy hallom, magának is jól jönne némi pénz.

A gyűjtő csak legyintett, és otthagytá a baccasztalt.

Ostoba fráterek, dohogott magában, azt hiszitek, azért járok ide, hogy nyerjek, és abból adjam meg a tartozásaimat? Hát hol van nektek annyi pénzetek, ami nekem kellene? Azért jöttem, hogy veletek lehessenek, hogy nézzelek benneteket, hogy csodáljam a kiválasztotakat. Hálátlanok. Istenverte hálátlan világ, morogta. Kikérte a ruhatárból a perzsagalléros fekete felöltőjét, kilépett az utcára.

Hűvös márciusi szél fújt, felhajtotta a gallérját, egyetlen lélek sem járt az utcákon, három felé járt, a metreszek az utolsó fuvart is lebonyolították, a posztos rendőrök fakabátjaikba húzódva, állva aludtak. Végigment a Kertész utcán a Király utca irányába, aztán be a Nagymezőbe, és megállt a nyolcas szám előtt. Nézte a palotát a Tivoli mozival, a bérlakásokkal, a műtermekkel, a tizennégy pompás kiállítóteremmel, amit ő építtetett.

Csak veszteséget termelt, csak azt, sóhajtott.

A kapu felett a kék mozaikkőbe foglalt aranybetűket bámulta, melyek az utcai lámpa álmos fényében is pazarul csillogtak. A saját vezetékneve után a múzeum szó állt. Sokáig nézte, miközben arra gondolt, milyen jó, hogy ezt az akkurátus Fodor műépítészt választotta. Jól megtervezte, de alaposan meg is építette a házat, erősen odaragasztották ezeket a betűket is, nemcsak őt, de még az unokáját is túlélék. Bólintott, és az Andrassy úton elindult a Duna irányába. A Lánchíd közepén állt meg először.

Most sikerülni fog, gondolta, nem úgy, mint a múlt héten, amikor a tündér-hegyi sziklára próbált felmászni. Akkor gyenge volt. De most erőt gyűjtött a miniszter leveléből meg a négykézlábra ereszkedett művészekből. Zichy litográfiája jutott eszébe, a magasból ugató groteszk figurák zuhanása, átmászott a korláton, és megállt a párkányon.

Április közepén, vasárnap délelőtt a gyűjtő múzeumában megnyitják az ötvenötödik művészeti vásárt, de az előcsarnokban ezúttal a fia fogadja a közönséget. Lázár igazgató pedig széttárja a karját, úgy magyaráz az újságíróknak.

Sajnos, nekem az a kötelesség jutott, hogy leplezzem az eltűnést, de most már bevallom, nem igaz, hogy Milánóban tartózkodik, az igazság az, hogy fogalmunk sincs, hol van.

Nem csoda, hogy menekül, mondja egy selyemszatén ruhás nő a férjének, én is eltűnnék, ha hétszázezer pengő adósságom lenne, és a fedezet az ötszázezret sem érné el.

Főleg, ha már az is záloggal terhelt, feleli a férj. Az altisztjénél bujkál, most hallottam egy újságírótól.

Az illető újságíró megtalálta az öreg altisztet, az előcsarnok szögletébe vonszolja.

Szigeti bácsi, nekem megmondhatja, magánál bujkál?, s egy tízpengőst mutat az öregnek.

Ugyan, kérem, miket beszél maga, boldog volnék, ha nálam lenne, de már három hete nem láttam, és otthagya az újdondászt.

Apcon van, a testvére birtokán, súgja egy neves festő Herzog bárónak, az egyik legnagyobb hitelezőnek.

Honnan veszi?, kérdi a báró.

Biztos helyről hallottam, súgja a festő.

Eközben a gyűjtő folyamatosan rázza a fejét. Lassan jobbra, majd balra billen a feje, mint-ha azt mondaná: Tévedtek, hálátlanok. Nagyon tévedtek.

A múzeumtól ötven kilométerre, a Ráckeve alatti, bozóttal benőtt partszakaszon ringatózik a gyűjtő, de csak a lába áll ki a vízből. Arca a kavicsos fövénybe fúródva, a hullámverés ütemére fordul balra és jobbra. Már a második hete. Testét a cserjék vékony ágai szinte összekötözték. Az arcáról a hús teljesen lemaródott, a rémült Szabó erdész, aki megtalálja, a tetem zsebéből előhúzott levél borítékáról állapítja meg kilétét.

A levél már teljesen olvashatatlan, egy szót sem lehet érteni. Csak a minisztérium postájában a vegytintával írt címzés látszik: Ernst Lajos kormányfőtanácsosnak.

Mintha csak szégyellte volna a Duna a levél tartalmát, örökre kimosta a miniszter betűit.

**DARVASI
LÁSZLÓ****REINER VERSE**

Ha nem is volt csapnivaló színész Reiner, azért nem a legjobbak között tartották számon. Küzdelmes életében akadt egy-két főszerep, de többet tartózkodott a színpad árnyékosabb felén. Néha filmekben is szerepelt, afféle könnyű, váltott csuklókkal megírt sorozatokban. Amikor a felesége meghalt, rendesen meggyászolta, majd némi töprengés után kiköltözött az erdőbe a szülei házához, vitte a kutyát, egy-két szükséges holmiját, azt gondolta, ami hátravan még neki, azt a zöldből tölti el. A körülményekhez képest tűrhetően érezte magát, hamar berendezkedett, kialakított egy növényes kertecskét, és ültetett virágokat is. Akkor már javában zajlottak a munkálatok a völgyben.

Egy nap futár érkezett, erős, durrogó motorkerékpáron, paksamétát hozott. Az igazgató úr küldi, kézirat található a mappában, és a szerződés négy példányban. Miféle szerződés?, tudakolta Reiner. Azt majd megtudja a művész úr, az ő orrára nem kötöttek többet, jelentette ki a futár, majd különös mozdulattal, amit lehetett akár tisztelgésnek is vélni, elviharzott a fáktól lecsupaszított, fehérítő völgy felé.

Valóban volt a mappában több aláírásra váró szerződés, illetve egy költemény nyomtatott példánya. Reiner jól ismerte a költőt. Nem volt jelentős poéta, de volt néhány díja, sőt, egy darabjában, amit Reiner egykori színháza kisszínpadán mutattak be néhány éve, játszott is. Lett abban az előadásban egy valamennyire mulatságos jelenete, ha jól emlékszik, az volt az utolsó személyes tapsa. A szerződés arra kérte Reinert, tanulja meg a költeményt, majd a munkálatok befejezésekor, úgy egy esztendő múlva, adja elő az ünnepélyes avatáson. Valamit építettek a völgyben, de Reiner nem tudta, mi lesz. A föllépésért természetesen javadalmazás illeti meg, ennyi és ennyi összeg. Reiner váratlanul kíváncsi lett. Régen memorizált, de most olvasgatni kezdte a sorokat, értelmelte és artikulálta őket. Milyen magától értetődően ment! Még aznap megtanulta a verset. Másnap már tetszett is neki. Sétált az erdőben a vadszedérral, csalánnal és magyalbokrokkal kísért gyalogúton, és szavalta. Elment fáért a Hősök sziklájához, arrafelé sok rönk és szárazabb törzs hevert, onnan hordta a gyújtóst meg a tüzelőt, hangosan szavalta a sziklának. A madaraknak, az égnek mondta.

Elszavalta szeretett feleségének, a szemét lehunyta, mintha élne az asszony, előtte állna, és őt hallgatná. Elszavalta egy szeretőjének is; egyszer csak megjelent a képzeletében a nő, és ő nem akarta elűzni.

Hamarosan újra érkezett a motoros futár, új motor hozta, még hangosabb járgány, egy levelet adott át, egyenesen a Kapitánytól. Reiner természetesen hallott már a Kapitányról, ismert, jelentékeny ember volt, sok dolga és teendője mellett köztudottan szerette a színházat is, mindazonáltal Reiner kicsit csodálkozott, hogy személyesen üzen neki. Megkérdezte még, mi lett az igazgató úr sorsa, itt az erdőben másként, de főleg lassabban terjednek a hírek, mire a férfi elmosolyodott, talán egy kis csintalanság is játszott a szája szegletében, majd azt mondta, sajnos az igaz-

gató úr már nincsen velünk. Hol időzik?, kérdezte Reiner, de addigra a motoros gázt adott, s a nagy durrogásban bizonyára nem hallotta meg a kérdést. A levélben az állt, hogy Reiner szerződése továbbra is él, a javadalmazása, az előadása, illetve annak időpontja úgyszintén változatlan, viszont a költeményről beszélni kellene. Reiner föl nem foghatta, mit kellene a költeményről beszélni, amit akár holnap elszavalhatna egy hirtelenjében megrendezett ünnepségen.

A közelben épültek a falak és a hatalmas fémdobozok, hangosak voltak a munkálatok, halkan építkezni nyilván csak az erdők és a folyók tudnak.

Egy nap autó érkezett a ház előtti tisztáshoz, hárman utaztak benne. A költő özvegyét nyomban fölismerte Reiner. A sofőrt még nem látta, miként a fiatalembert sem, aki a költő özvegyét kísérte. Nyilván valamiféle jogi alkalmazott lehetett. Az özvegy nem ment be a házba, az udvaron beszélt arról, hogy ilyen változatban nem járul hozzá a vers megjelenítéséhez. Ő szólt már az igazgató úrnak, és értesítette a Kapitányt is. Érti, bólogatott Reiner, de ő úgy tudja, hogy az emlegetett költemény több válogatásban szerepel, mégpedig így, ebben a formában. Van egy ismertetése erről, amit a Kapitánytól kapott, bár azt gondolja, egyáltalán nem tiszte a Kapitányt védeni. Az özvegy megerősítette, hogy ebben a formában a költeményt nem engedi elszavalni. Határozott volt, ráadásul remegett a szája széle. Reinernek fogalma sem volt a lehetőségeiről, végül is ő csak egy színész. Azt mondta, gondolkodni fog. Miről? Hát arról... és Reiner elhallgatott. Valóban. Miről kellene gondolkodnia? A költő özvegye sértetten távozott, és a férfi sokáig hallotta a motor zúgását.

Reiner elmondta magában a verset, a harmadik versszakban fölsejlett egy nőalak, talán nem az özvegy volt, nem lehetett egyértelműen eldönteni. Talán majd a tudósok. Ők meg szokták oldani az efféle dilemmákat. De ha kihagyja ezt a sort, elbillen a vers értelme, mint egy rosszul megrakott hajó. Elmondta még egyszer, de már a fekhelyén, a sötétben. Még így is érezte, hogy elpirul. Elmondta újra. Fázni kezdett az arca. Megértette, hogy így szereti ezt a verset.

Másnap újra érkezett a futár, azt az üzenetet hozta, hogy a Kapitány személyesen szeretné meglátogatni őt. Ez igazán nagy megtiszteltetés volt, ráadásul esett. Sár borította az utakat, zúgtak a lombok, mintha gyárrá vált volna az erdő. De nem mindenkit zavar egy kis zápor, zivatar. A Kapitány a következő nap kora délutánján érkezett, csöppögött róla a víz, az orkánját se vette le, bent verte le a csizmájáról a sarat, nyomban a lényegre tért, beszéljenek a versről, mosolygott Reinerre.

Nincsen ellenére, válaszolta Reiner.

Nagyon szép költemény, tele van izgalmas, megfontolandó gondolattal, de sajnos nem alkalmas, mondta a Kapitány, jó nagy tócsa sötétlett alatta.

Mire nem alkalmas?, kérdezte Reiner, aki addigra jókora palackot hozott elő.

Arra, hogy egy ünnepség érzelmi, gondolati összefoglalója legyen. Úgyhogy ő, a Kapitány, nehéz szívvel, de végül megkönnyebbülve úgy döntött, nem ez a vers hangzik el az ünnepségen.

Reiner elgondolkodott: zene lesz talán?

Egy másik költemény fog elhangzani. Természetesen az is Reiner művész úr előadásában.

A Kapitány töltött magának, és közben azt magyarázta, a régi verset gyorsan el kell felejteni, és meg kell tanulni az újat. Itt az ideje. Érti-e, mire gondol? Érti-e Reiner, mi ennek a kérésnek, ennek a barátságos inspirációnak a lényege. Különben már el van döntve.

Mi van eldöntve, kérem?

A versek sorsa.

És a Kapitány kirakott egy új borítékot az asztalra.

Az új vers, mondta. Az új szerződések.

Elállt az eső, hirtelen fölragyogott a nap. Reiner elvakult, tombolt a fény a szemhéja mögött. Jólesett, hogy nem látja a másikat. Jólesett, hogy nem látott semmit. Érteni véli, szólt aztán, de képzelje el a Kapitány úr, a régi vers sorai folyton a fejében járnak, lehet bárhol, az erdőben, az erdőség különböző helyein, különböző napszakokban, ő ezt a verset már nem tudja elfelejteni. Ha akarná, sem tehetné. Ez a vers neki arra lett bizonyíték, amiben pedig korábban, és ezt őszintén megvallja, nem hitt, hogy de igenis van, ami nem elfeledhető.

Pedig bizony el kellene, és a Kapitány pohara fölemelkedett.

Kicsit hallgattak, szálldostak körülöttük a legyek. Az erdei legyek nagyobbak, hangosabbak, és nem annyira szállnak az emberre.

Jól van, akkor ne felejtse, csak mondjon helyette mást.

Sajnos ezt a verset, mondta Reiner, úgy érzi, már képtelen lenne mással helyettesíteni.

A Kapitány láthatóan csodálkozott, hogy idáig jutottak a beszélgetésben, végigsimított a homlokán.

Ez az utolsó szava?

Nemigen tud mást mondani, vont vállat Reiner.

Szavalja el ezt az új verset csak úgy, a régi helyett, tanácsolta ekkor a Kapitány.

Csakhogya a régi vers mindig is az eszébe juttatná, hogy az új őhelyette szerepel. Ami történt, megtörtént, bólogatott Reiner.

A Kapitány csalódott volt, egyáltalán nem titkolta. Majd mintha véletlen lenne, rápillantott Reiner kutyájára. Milyen csinos jószág.

Inkább öreg jószág, szólt Reiner, meglehetősen öreg, és mosolyogva vakarta a kutya buksiját, egyszer fiatalkorában bevitte a klubba, megharapott egy izgága rendezőt. Reiner még este elégette az új verset, ki sem vette a borítékból, nem volt kíváncsi rá. A kutyát másnap ütötte el egy teherautó, ami a közeli építkezésről hordta a törmeléket. Reiner sokáig szólítgatta, aztán ölben vitte haza a tetemet. Véres lett közben. Elásta, többször megcsikordult az ásó vasa, a talajban sok volt a kő, a szikla. Azon gondolkodott, fél-e. És persze félt. Nem úgy félt, mint kicsi korában az orvostól. Vagy mint premier előtt. Igaz is, miért ne félt volna. És aztán elmondta a földkupacnak, ennek a semmi, jelentéktelen kutyasírnak is a verset. Jólesett, hogy elmondhatja. Hallotta közben az építkezés zajait. Végül figyelmes lett a szívdobogására.

Aztán még egyszer jött a futár, biztos-e Reiner művész úr döntése? Reiner nem akarta érteni, milyen döntése. Ő nem tudja, jelentette ki a futár, azt neki nem kötötték az orrára, annyi hatásköre van, hogy tolmácsolja a kérdést. Tehát? Reiner bólogatott, majd váratlanul elmondta a futárnak is a verset. Elszavalta neki. A testes, erős férfi ült a motoron, bukósisakban, rendesen végighallgatta. Az előadás végén azt mondta Reinernek, sajnálja, de nem érti. Sehogyan sem érti, mi akart ez lenni. Az úton elgondolja, hogyan tolmácsolja a Kapitánynak a művész úr válaszát.

Reiner nem aludt éjszaka. Többször elszavalta a verset. Eszébe jutott néhány szerepe, a felesége. Eszébe jutott a költő, volt egyszer a próbán a színházban, azt a vicces jelenetet állították be éppen, nem nevetett. Csak nézett a nézőtéri homályból vádló tekintettel. Biztosan nem

így gondolta. De különben az az érzése támadt, mintha mindig, egész életében ezt a verset mondta, kiáltozta, suttogetta volna.

Másnap délután fölkeresték a munkások. Egyenesen az építkezésről jöhettek, látszott a viseltes öltözkükből, és sok szerszám volt náluk. Lapát, ásó, balta, kalapács, fűrés, mindenféle vasak. Huzalkarika az egyik vállára vetve. A másik meg, egy görbe, sánta kis ember, zsákot is hozott. Reiner elgondolkodott, hogy valóban nem haszontalan dolog egy zsák, soha nem az.

Igaz-e, hogy a művész úrnak föllépése lesz náluk?, kérdezte a munkások vezetője, szikár, csontos arcú férfi, kalapács volt nála, beleütött vagy kétszer a tenyerébe.

Folynak erről afféle megbeszélések, mondta Reiner, és maga sem értette, miért, de ekkor a munkásoknak is elszavalta a költeményt. Igazán jól sikerült az előadás. Elégedett volt magával. Azok csöndben, figyelmesen hallgatták. Meg sem moccantak, nem köhintettek. Csak a régi, öreg fák lombja zúgott, csak a völgy lélegzett mögöttük hatalmasan, mint valami beteg tüdő. Úszott lassan a pára, visszagomolygott. Reiner várt, végignézett a hallgató, még mindig nem mozduló munkásokon. Aztán arra gondolt, amikor ütni kezdik, az biztosan olyan lesz, mint a nézők tapsa, amit már olyan régen hallott, és amit, az az igazság, szintén nemigen tudott elfelejteni.

JÁSZBERÉNYI SÁNDOR

KIFELE A POKOL VÖLGYÉBŐL

Felérték a domb tetejére. Egy háromlyukú kis viadukt kötötte össze a dombot a földúttal, alatta patak csordogált. Nád nőtt a patak mindkét oldalán. Ingatták hosszú fejüket a hűvös téli szélben.

Könnyű volt a tél. Ha esett is a hó, hamar elolvadt. Napközben szinte mindig sütött a nap. Lenge idő volt, ősznek is beillett volna, de ötkor varázsütésre mindig beállt a sötétség, innen tudta az ember, hogy valójában tél van.

A patak melletti tisztáson több tucat varjú ücsörgött, és keresgért a zsíros földön. Kristóf apja a káromlásukat hallgatta, amíg a gyerek beérte őt. Végül meghallotta a bicikli kerekének a súrlódását, az alakja is feltűnt a híd elején. Kristóf kipirosodott arccal fékezett le mellette. Lehúzta fekete pufl dzsekijének a cipzáráját, és lihegett.

„Megálljunk egy kicsit?” – kérdezte az apja, és szemügyre vette a fiát. Biztos volt benne, hogy a gyerek rettenetesen megizzadhatott az emelkedőn, és a haja csimbókokban áll a sapkája alatt. Nem tetszett neki, hogy a fia növeszti a haját, de tudomásul vette. Nyolcéves volt a gyerek, kifogyhatatlan érdeklődéssel a világ iránt. Ebben az érdeklődésben pedig már megcsillant a formálódó egyéniség. Kérdezett, meghallgatta a felnőttek válaszát, de már ő döntött. Hiába mondta neki, hogy ne növeessen hosszú haját, a gyerek felülbíráta őt. Ez egyszerre töltötte el büszkeséggel és félelemmel. „Hadd növezzon, ha így akarja” – gondolta magában, közben azon

tűnődött, hogy hol lesz majd az a piros vonal, ahonnan erővel kell majd tiltania a dolgokat. A piros vonal azonban még nem látszott, és a gyerek határozottságát még ellensúlyozta vékony, mutálás előtti hangja.

„Nem kell, bírom, ne aggódj.”

„Nem kérsz vizet?”

„De.”

Az apja lehajolt, kivette a biciklivázra erősített tartóból a műanyag palackot, letekerte a kupakját, és a gyerek kezébe adta a vizet. A gyerek nagy kortyokban ivott, majd visszaadta.

„Mikor érünk Sopronba?” – kérdezte.

„Az még úgy tíz kilométer” – felelte az apja, és visszatette a helyére a palackot. „Megállhatunk közben, ha gondolod.”

„Nem kell, bírom.”

Az apja elmosolyodott, és elindult. Hangosan kattant a fogaskerék, ahogyan váltott a mountain bike-on.

A gyerek tényleg bírta. Öt napon keresztül túráztak a Pokol-völgyben, de méltatlankodás egy pillanatra sem hagyta el a kisfiú száját. Pedig nehéz terepen mentek. Az apja is érezte a terhelést a lábában, a biciklinyereg pedig feltörte a fenekét, de a kisfiú nem szólt semmit sem. Onnan tudta csak, hogy mindennap elfáradt a gyerek, hogy vacsora után ájultan zuhant az ágyába. A túra utolsó napján voltak már. Reggel kilenckor lépték át a magyar határt, két sötét szántóföld között futó földúton.

Könnyű lejtőn suhantak lefelé. Jobbra mellettük feltűnt a kereskedelmi vasútállomás sárga épülete, a négy sín pár, rajtuk barna tehervagonokkal. Kristóf apja lassított, ahogyan a domb aljához értek. A gyerek mellé ért. Egymás mellett haladva hagyták el a vasútállomást, és értek ki a főúthoz. Nagy forgalmú főút volt. Mindketten leszálltak a nyeregből. Miközben tolták át a biciklijüket az úttesten, Kristóf az apja felé fordult, és mintegy mellékesen megkérdezte:

„Apa, szerinted Isten szokott segíteni?”

Kristóf apja elkomorult. Átvillant az agyán, hogy a gyerek anyjának bigott és hipokrita családja megkezdte a fia agymosását. Láta maga előtt a kötelező énekléseiket az étkezések előtt, a kenetteljes erkölcsi számonkéréseket, amikor valami nem úgy történt, ahogyan ők akarták.

„Valami baj van? Miért kérdezed?”

„Nem, nincs semmi baj. Azért kérdezem, hogy van-e értelme annak, hogy este az ágyban imádkozok.”

„Nem tudom.”

„Én sem. De te hiszel Istenben?”

„Nem mindig. Viszont ismerek embereket, akik hisznek benne.”

„De azért van Isten, ugye?”

„Nem tudom. Sok barátom van, aki hisz Istenben. Én nem tudom biztosan.”

Átkeltek az úttesten, visszaszálltak a biciklikre. Kristóf ment elől. Az apja figyelte a gyerek nyurga alakját, ahogyan tekeri a pedált, a kerekeiről lepergő sarat, és érezte, hogy tehetetlen düh és csalódottság járja át Isten gondolatára. Örült, hogy a gyerek nem vette észre.

„Mi ez a harag?” – kérdezte magában, és nem értette, miért fogja el az érzés. Beérte a gyereket, és átvette a vezetést. Gondolatban már Kairóban járt.

Forróság volt, sivatagi nyár, a ramadán vége. A hadsereg kívárta, míg véget ér a szent hónap, csak utána fogott hozzá az iszlamistaák tüntetéseinek felszámolásához. Harckocsikkal

és automata fegyverekkel fogott hozzá, a munkába pedig besegített a rendőrség is. A fekete egyenruhájuk és a Mossberg sörétes puskáik különböztették meg a rendőrséget a hadseregtől. A hadsereg fegyverei azonnal öltek. A rendőrségei nem.

Ő egy kollégájával már a mecsethez ment fotózni, ahol szükségkórházakat rögtönöztek a sebesülteknek. Bent álltak a mecset zöld, cuppogó szőnyegén. A vér miatt ragadt a szőnyeg, és amiatt volt édes szaga a levegőnek a hőségben. Az emberek üvöltöztek és taposták egymást. A halottakat egymás mellé fektették, és fehér pólókkal takarták le az arcukat. Próbált nem átlépni rajtuk, miközben fotózta őket.

Aztán szétnyílt a tömeg, a hangzavart egy férfi folyamatos üvöltése harsogta túl. „Isten! Isten!”, üvöltötte a férfi, ahogyan négyen behozták és a földre fektették. Bajszos, kopaszodó, pocakos egyiptomi férfi volt, a negyvenes éveinek a közepén. A nadrágját késsel vágták le róla. Sörétes puskával lőtték herén, vörös volt a vértől az alsónadrágja. „Isten! Isten!” – kiabálta egyfolytában a férfi. Fekete vértócsa nőtt alatta. Üvöltött, amíg meg nem halt, de Isten nem jött el. Ahhoz a körülbelül ezer emberhez sem, akiket még megöltek aznap. Hogy pontosan hány ember halt meg aznap, sosem derült ki. Az egyiptomi egészségügyi minisztérium felfüggesztette az adatok közlését délután két órakor, akkor ezeregyszáz embernél jártak a számok. Az öldöklés azonban csak másnap hajnalra fejeződött be. Azokért, akik életben maradtak, nem Isten, hanem a rendőrség jött el.

„Nem, nem itt jöttél rá, hogy Isten nem jön el” – morogta Kristóf apja maga elé a biciklin. „Tudtad, hogy semmi értelme nem volt meghalniuk. Gyűlölted az iszlamisták vezetőit, mert arra bátorították a követőiket, hogy álljanak ellen a hadseregnek, és ezzel a halálba küldték őket. Egy pillanatra nem gondoltál Istenre közben, már régen nem hittél semmiféle rendező erőben.”

Kopár szőlőültetvények mellett tekertek el, sáros dombok között, nagy ívben elkerülve a Sopronba vezető kétsávos autótutat. A gyerek összeszorított foggal kerekezett mellette.

„Mikor érünk be a városba?” – kérdezte az apját.

„Mindjárt. Még fél óra.”

„Az jó, nagyon éhes vagyok.”

„Mindjárt eszünk.”

Hálás volt, hogy a gyerek nem hozta szóba újra Istent, de a fejében zakatolt tovább annak a kérdése, hogy miért lett ingerült. Nem emlékezett rá, hogy hol veszítette el Istent, és haragudott magára, mert az ilyesmit azért nem felejtí el az ember.

Talán Csádban történt, amikor majdnem meglincselte a felingerelt tömeg, mert fényképezni merte a muszlim vándortanítót, a marabut. Ramadán volt, egy Abdulkarim nevű mélyen vallásos férfi – aki az ENSZ-nek dolgozott – mentette meg az életét. Ő megúsza, elengedte a marabu, épen és egészségesen ért vissza Kairóba. Abdulkarim már nem volt ilyen szerencsés. A felkelők fél évvel később minden hátramaradt humanitárius munkást megöltek, beleértve őt is, akinek az életét köszönhette, és akinek megígérte, hogy megtanul úgy imádkozni, mint a muszlimok. De nem tanult meg, amikor Abdulkarim halálhíre elérte. És nem imádkozott Ukrajnában sem, amikor visszatértek az ostrom alatt álló Debalcevébe. Egyetlen utat tartottak az ukránok, azon evakuálták a város lakosságát. Reggelre ágyútűz alá vették a szakadárak. A kollégája ijedt tekintettel mondta, hogy nem megy vissza a városba vele, mert nem akar meghalni. Őszintén meglepődött a fiatal férfi riadt tekintetén. Végül egy csapat ukrán kommandóshoz csatlakozott, akik egy régi kis-

buszban mentek a város felé. Mindegyikük imádkozott a buszban, mindegyiküknél volt valami kegytárgy, vagy a dzsekijeiknek a bélésébe volt bevarrva a Szűzanya képe. Ő azonban nem imádkozott, pedig felismerte az oroszul mondott miatyánkot. Rossz érzés csak akkor fogta el, amikor egy kilótt polgári autó roncsait vette észre az úton, egy kocsiét, ami nem volt ott az előző nap. Akkor sem imádkozott, amikor elkezdtek aknavetőkkal lőni a várost a szakadárók, és nem Istennek tulajdonította, hogy épségben visszaértek. Talán a kamaszkor csalódásaival hagyta el Istent, hogy sosem volt eléggé szép, hogy a nők viszontszeres-sék, talán a válásánál, mert Isten nem lépett közbe, hogy a nő ne tudja elrabolni a gyereket. Minden homályos volt a fejében. Olyan rettentő sok minden történt az elmúlt 37 év alatt. Bármikor elveszíthette Istent.

Feltűnt a Sopronba vezető körforgalom.

„Elöttem menj!” – mondta a gyerekek. Érezte a megtett kilométereket a testén. Fáradt volt, és rá akart gyűjtani, de nem akarta megszakítani a bringázás ritmusát, amit mindketten felvettek. Tudta, hogy nemsokára vacsoráznak, hogy az anyja kocsival jön értük utána, és a túra hamarosan véget ér. Nézte a gyereket, ahogy átveszi a vezetést, hogy jobbra sorol a Csengery utcán. Nagy volt a forgalom, ezért hamar lekanyarodtak a Széchenyi tér felé. Zöld volt a szobor a tér közepén, Kristóf apjának eszébe jutott, hogy akkor is zöld volt, amikor beíraták a Berzsenyi-gimnáziumba, és akkor is, amikor a kémia tanára eldöntötte, hogy ő aztán nem érettségizik ebben az intézményben, és még akkor is, amikor a szülei kivették az iskolából, mielőtt megbuktatták volna. „Ha valamiért, hát ezért az egy dologért hálás lehetek nekik” – gondolta. „Hogy nem engedték, hogy más döntsön felettem.”

A betonutat macskakő váltotta fel, ahogyan beértek az óvárosba. Az Orsolya téren tekertek keresztül, elhagyták a Cézár pincét, ahol Kristóf apja először ivott meg életében fél liter bort. Négyen voltak, mind kamaszok. Gyorsan, kapkodva ittak, és vihogtak, amikor fejbe kólintotta őket az alkohol. Napokon keresztül romlottnak érezte magát utána. Az is akart lenni, ezért kezdett el inni a többiekkel a gimnázium alatt, hogy bosszantsa a szentfazekakat a templomban.

A Szent György utca következett, a sárgás barokk házaival, aztán feltűnt a templom. Felújították a homlokzatát, már nem volt fekete, mint gyerekkorában. Nézte a templomajtó faragását, a szobrokat a homlokzaton, és már emlékezett arra, hogyan veszítette el Istent.

Kilencéves koráig szocializmus volt az országban. A kommunisták pedig nem szerették Istent. Senki sem járt templomba néhány öregasszonyon kívül. Neki és az öccsének azonban ott volt a nagynénjük, Jézus menyasszonya, ahogyan Kristóf apja hivatkozott rá. A nyári szünetekben gyakran nyaraltak nála Nyárligeten. Ő tanította meg őket imádkozni. Ő mondta nekik, hogy Isten jó. Amikor visszajöttek a nyaralásból, ministrálni kezdtek, és hittanra jártak az öccsével. Úgy gondolták, hogy Isten minden gondolatukra és cselekedetükre figyel, és rettegetek, hogy a pokolra fognak kerülni. Az apjuk sosem tette volna be a lábát a templomba, de nem tiltotta a dolgot. Minden reggel mentek a hajnali misére, hogy segítsenek a papnak. Amikor kiderült, hogy a ministránsruhák elhasználódtak, az anyjuk varrt újakat a templomnak. Voltak persze hátulütői a templomba járásnak. Az általános iskola fizika és biológia szakos tanára, Parizer tanár úr, ahogyan egymás között hívták, például mindig megnézte, ki jön ki a templomból a tanítás előtt, és felírta a neveket. Sosem volt jobb hármasnál a magatartásuk emiatt, de jobban érdekelte őket, hogy Isten mit gondol. A szülei sem tettek megjegyzést a „változó” érdemjegyre.

Aztán 1989-ben jött a rendszerváltás. Nem sokat értettek belőle, csak annyit, hogy többé már senki sem kommunista, és ők sem Batman őrs többé. Az egészből annyit érzékeltek, hogy a templomok megteltek emberekkel. Az idős néniket középkorú párok és fiatalok váltották fel. A misék telt házzal zajlottak. A legjobban az jelezte, hogy új szelek fújnak, hogy Parizer tanár úr is megjelent a szentmiséken, és a bűnbánati ima alatt olyan hangosan verte a mellét, hogy csengett tőle az egész templom. Új ministránsok is jöttek, akik főleg a vasárnap esti misén jelentek meg. Sokan voltak, ezért inkább a reggeli szertartásra kezdtek járni.

Istent 1990-ben veszítette el. Ősz volt, nem sokkal a tizedik születésnapja után, vasárnap. Hűvös volt már, hideg szél tépte a fákról a leveleket. Reggel nyolc óra múlt. Egy rajzfilmet néztek az öccsével. Az öccse már unta, és indult volna a templomba.

„Menj, a templomban találkozunk” – mondta a testvérenek, mert meg akarta nézni a G.I. Joe végét. Közel laktak a Szent György-templomhoz. Amikor véget ért a rajzfilm, vette a kabátját, és ment. Tudta, hogy nem fog elkésni.

Hangos szóváltás hallatszott a sekrestyéből, mikor odaért. Arra lépett be, hogy két idősebb fiú fogja közre az öccsét, akin már rajta volt a fehér ministránsruha, amit az anyjuk varrt.

„Azt mondtam, hogy vedd le!” – mondta az egyik tizenkét év körüli, vörös hajú fiú, az új ministránsok egyike.

„Nem” – felelte az öccse.

A másik fiú elkezdte tépni a testvérenek a haját, és kezdte lerángatni róla a ruhát. Az öccse keservesen zokogott. Még csak hétéves volt. Kristóf apjának sem kellett több. Átrepült a sekrestyén, ököllel arcba vágta azt a fiút, aki a testvére haját tépte, a másikat pedig neki-lökte a vitrinnek, amiben a kelyheket tartották.

A csőrömpölésre bejött a pap. Megragadta Kristóf apjának a fülét, úgy belenyomta a körmét, hogy vérezni kezdett.

„A kommunista fiai idejöttek verekedni” – mondta a vörös hajú.

„Ez itt Isten háza. Itt nincs verekedés. Ki innen!” – kiabálta a pap tovább nyomva a körmét Kristóf apjának a fülébe. A gyerekek a fájdalomtól könnyes volt a szeme.

„De...”

„Nincs de, ki innét!”

A pap eleresztette Kristóf apját, és kiment a sekrestyéből. Kristóf apja az egyik kezét a fülére téve, a másikkal az öccsének a kezét fogva kiment a templomból. Még látta, hogyan öltözik be az öccséről lerángatott ruhába vigyorogva a vörös hajú gyerek.

Az öccse az utcán sem hagyta abba a sírást. Megálltak.

„Ne sírj, Isten majd lesújt ezekre a bűnösökre” – mondta Kristóf apja.

„Igen?”

„Igen.”

Szó nélkül mentek haza, de mindkettőjük várta, hogy Isten közbelépjen. Az esti nyolcórai mise előtt Kristóf apja megállt a szobájuk ajtajában.

„Na, jössz?” – kérdezte az öccsét.

„Hová?”

„Hát megnézni, ahogyan az Úr lesújt.”

„Persze hogy.”

Biztosra vették mindketten, hogy az Isten meg fogja torolni a velük történt igazságtalanságot. Hogy lesújt az összes álszentre és új ministránsra a templomban. Kézenfekvőnek látszott, hogy az esti mise erre a legalkalmasabb időpont, ahol ezek gyűlnek össze. Nem

mentek be a templomba, hanem felmásztak és leültek a templom mögötti várfalra, ahonnan ráláttak az egész templomra. Hűvös volt, a szakadt, szürke felhők fölött sápadt telihold.

„Szerinted hogyan fog lesújtani rájuk Isten?” – kérdezte az öccse.

„Villámmal. Vagy elnyeli a föld őket, mint a Bibliában” – felelte Kristóf apja.

„Én jobban örülnék a villámnak.”

„Maradj csendben. Kezdődik.”

Hallották, hogy a kórus rákezd a templomban. Mindketten kihúzták magukat.

Elhagyták a Szent György-templomot. Tovább tekertek a Fő tér irányába, de mielőtt kiértek volna a térre, befordultak egy kapualjba. A kapualj egy átjáró volt a várkerületre, itt állt a Fortuna pizzeria, ahová vacsorázni jöttek.

„Elfáradtam, apa.”

„Én is.”

Leszálltak a biciklikről, és a fal mellé támasztották őket. Nagy üvegablakokból álltak az étterem falai, jól ráláttak a biciklikre. Nem kellett kikötni őket.

„Vetközz le, mert nagyon meg fogsz izzadni” – mondta a gyerekeknek. A gyerek kihámozta magát a kabátjából és a két pulóverből, ami még rajta volt. Piros volt az arca.

„Mit hozhatok?” – lépett oda az asztalukhoz a pincér. Vörös hajú, nagydarab negyvenes férfi volt. Mosolygott. A gyerekek bécsi szeletet és sült krumplit rendelt, ő pizzát evett. Mindketten gyömbérsört kértek hozzá.

A pincér kihozta az italokat, majd kisvártatva az ételt. Rajtuk kívül nem volt más vendég a pizzériában. A gyerek mohón enni kezdett. Az apja nézte, és azon tűnődött, hogy vajon hová tűnhet el egy ilyen kisfiúban ennyi étel.

„Apa” – mondta a gyerek, miután befejezte az evést.

„Mondd.”

„Szerintem nem baj, ha esténként imádkozom.”

„Nem.”

„Jobb, ha úgy teszünk, hogy van Isten.”

„Miért?”

„Mert különben semmi értelme nincs az egésznek.”

„Lehet.”

A gyerek hátradőlt a széken.

„Nagyon jóllaktam. Játshatok a telefonodon?”

„Persze” – felelte Kristóf apja, és a kezébe adta a készüléket. A gyerek azonnal belemerült a játékba.

„Kimegyek elszívni egy cigit.”

„Jó.”

Kristóf apja felállt, kiment az étteremből. Rágyújtott. Sötétedett már. A házak ablakaiban már égett a villany, égtek az utcalámpák is. Sárga fény folyt végig a várkerületen, megvilágította a bástyát és a várfalat. Kristóf apja beleszívott a cigarettába, kellemesen elszédült a leszívott slukktól. A félhomályban két apró alakot látott a várfalon ülni, a Szent György-templommal szemben, akik még mindig vártak, rendületlenül.

MAJOROS SÁNDOR

A MOZDULATLAN FELHŐ

Nem halogathatta tovább, válaszolnia kellett annak a kevésbé ismert szerzőnek, akinek kézirata már több napja hevert az asztalán. Régimódi, géppel írt szöveg volt, talán nem is eredeti munka, hanem egy átvett és egyéni szempontok szerint módosított okfejtés. Minden egyes szóra oda kellett figyelnie. Az ajánlás után rögtön egy zavarba ejtő rész következett:

„A gonosz és hűtlen nemzedék jelet kíván, de nem kap más jelet, mint Jónását, mondta a Megváltó, és faképnél hagyta az őt provokáló farizeusokat. Mások is voltak még ott, nehéz lenne felsorolni, hogy kik. Sokáig vitáztak egymás közt azon, hogy mi volt ez a furcsa intés, ami el is vészett volna az idők során, ha valahogy nem jut Máté fülébe, és ő nem jegyzi föl az evangéliumában. Tőle tudjuk, hogy egyetlen jelet kaptunk örökölni, ám az olyan nehezen értelmezhető, mint Nostradamus verse oltott jövődölései.

Miért érdemeltük ki ezt a büntetést? Miért játszadozik minden látnok a jövővel, ahelyett hogy tisztán, fényesen élénk tárná? Soha nem tudjuk meg, hogy Máté milyen pontossággal idézte vissza a Megváltó szavait, és mit változtatott meg, ha az írás és a beszéd közötti eltérést vesszük alapul. Beletörődtünk, hogy Krisztus után nem jöhetnek messze ható jelzések, mert a megváltás csodája csak így egyszeri és megismételhetetlen. A figyelmeztetés csak így jogos: ne reménykedjete, ti gonosz hűtlenek, senki sem fogja megadni nektek sem az örök életet, sem egy másfajta, alternatív üdvözülést, pedig az talán könnyebb, szimpatikusabb és elfogadhatóbb lenne számotokra.

De ebben a logikus okfejtésben van egy bökkenő: ahhoz, hogy a katolikus egyházban szentté magasztosuljon valaki, csodát kell tennie, a csoda pedig egyértelműen jelzés. Tekintve, hogy az egyház szentjeinek száma igen jelentős, nem lehet kétséges, hogy az a tételmondat, amit Máté az evangéliumának 16-ik fejezetében följegyzett, mégsem úgy, vagy legalábbis nem olyan nyersen és elutasítóan hangzott el a Megváltó szájából, ahogy azt a toll megőrizte az utókor számára.

A filológia sokféle módon értelmezi ezt a súlyosan nyugtalanító prófeciát, amelynek az egyik lehetséges megfejtése talán az, hogy ha nem törődünk mással, csak a kényelmünk fokozásával, Jónás próféta intése lesz az egyetlen iránymutatónk. Az ellentmondás csupán annyi, hogy a világ hívságaitól elkábulva képtelenség okulni Jónás tapasztalataiból. Ezzel az okoskodással a kereszthalál és a feltámadás közötti interregnum nem az ígélet, hanem a megsemmisülés, ami sokkal inkább riaszt és visszatart, mintsem közeledésre csábít.”

Abbahagyta az olvasást. A szerző tehát azt sugalmazza, az egyház tanítása csak védekezés, mert nem engedheti meg azt, hogy önjelölt próféták vagy természetfeletti képességekkel felruházott látnokok veszélyeztessék a Megváltó tekintélyét. Másfelől tudományosan bizonyított, hogy minden, ami körülvesz bennünket, egy kirakós játék része. Semmi sem az, aminek látszik, és semmi sem ott van, ahol

hisszük. A fizika már rég bebizonyította, hogy az anyag egy bizonyos mélységi szint után már nem matéria, hanem rezgés. Frekvenciák kusza ágbogai vagyunk. Ezek a hihetetlenül parányi lökdösődések szerveződnek nagyobb, testesebb hullámokká, és lesznek belőlük atomi részecskék. Az idő csak ennek a rezgésnek a mellékterméke. Következésképpen a jelen, a múlt és a jövő ezeken a tömeg nélküli görbületeken libikókázik. Itt van például a tükör, ez a misztikus eszköz. A kép, amit benne látunk, nem a jelen, hanem a múlt egy darabkája. Amíg a rólunk visszaverődő fény a tükrre ér, majd pedig visszaverődik, utat tesz meg. Nagyon kicsi ez az út, csak néhány pikomásodperc, ám elég ahhoz, hogy megszűntesse az egyidejűséget. Így amikor tükörbe nézünk, egy kicsit a múltba téved a pillantásunk. Azt látjuk, miként mutattunk egy pikomásodperccel korábban. Logikus tehát, hogy a tükrben reflektálódott fiktív lénynek mi vagyunk a jövőképe. Mivel teljes bizonyossággal lehetetlen kimondani, hogy a tükör előtt álló vagy a tükrben látott önmagunk-e a valóságos – minden csak nézőpont kérdése –, a jelen, a múlt és a jövő szétválasztása teljes képtelenség.

Hátragurult székevel az asztaltól, és kinézett az ablakon. Az udvarban növekedő ecetfa mostanra már a második emeletig kapaszkodott, teljesen eltakarva a rálátást arra a térre, ahol kedves helyszíne, a kávéház működött. A nemrég felújított, üvegfalú irodaházak gigantikus emlékművekként vették körbe ezt a parányi szabadságot, ahol hétvégeken kisiskolások próbálgatták elsajátítani a biciklizés tudományát. Tavaly még az volt a legkellemesebb időtöltése, hogy egy csésze kávéval a kezében figyelte a bizonytalanul karikázó, de annál harsányabban visító gyerekeket, ám az ecetfa miatt most már be kellett érnie a levelek közül hallatszódó hangokkal. Miközben kávézott, kényszerűségből az eget bámulta, amelyből csak egy szabálytalan sokszöget láthatott. Ide merészkedtek be a városi élethez idomult varjak, ezen a mértani alakzaton lopakodtak keresztül a légi folyosójukon süllyedő repülő is, és itt viaskodtak egymással a felhők, megszálló hadseregek erőszakosságával véve birtokba ezt a kicsiny birodalmat, hogy egy másik, hasonlóan elszánt csapat őket is hamar kipenderítse.

Most csak egy magányos felhő árválkodott a négyzet közepén, mozdulatlanul lebegve a három irodaház által határolt csücsökben, pontosan közepén, mint egy letépett és a zuhanásban félúton megrekedt angyalszárnny. Különös jelenség volt, sőt egyenesen félelmetes. Szakasztott olyan érzése támadt, hogy ezzel a mozdulatlan felhővel határozott jelzést kapott, amely egyszerre cáfolta és erősítette a kétezer éves tanítást. Mert a jelet köztudottan úgy kell értelmezni, mintha a világlélekből kipattant szikra lenne, hogy csöndesen, méltóságteljesen lebegjen a mindenség óceánja fölött. Nem következik belőle semmi, és nem is hozható kapcsolatba semmivel. Az üzenet, amelyet megjelöl, olyan mélyen helyezkedik el, hogy csak következtetni tudunk rá. Ugyanabba a sorba illeszkedik, ahová a szentek cselekedetei vagy azok a furcsa események, amelyek spontán jönnek létre. Ha kártyázás közben négy ász bukkan föl az ember kezében, azt mondja: köszönöm, Uram, hogy ezzel a csodával megajándékozta, de tudom, ez még nem az a bizonyos jel. Még a játék izgalmában sem gondolunk arra, hogy a csodák madzagon ráncigálják maguk után a jövőt célzó

utalásokat. A jel egyedül ácsorog, unottan, akár egy arslán, vagy függeszkedik, ahogy a kivénhedt tornász, vagy mint a mozdulatlanságba dermedt felhő. Fölérni hozzá és megérinteni több mint képtelenség. Önmagába zártan létezik, rajta ott a karantén sárga zászlaja, ahogy a vesztégzár alá helyezett hajókon. Távol a mólótól, vészjósló könnyel ringatózik, telerakva halálos titkokkal és szívdobogást keltő rejtelmekkel, hasonlóan a pokróccal letakart kalitkához, amelyben énekes pintyek helyett a halál madara rakott fészket.

A jel sosem a biztatás, az öröm, a reménykedés hullámhosszát feszegeti, hanem a bánatét meg a szenvedését. Meglehet, hogy Jézus is csak könyörületből zárt ki bennünket a reménykedők köréből. Értjük be Jónás tapasztalatával, a harmadik napon bekövetkező feltámadás bizonyosságával és örömeivel, mert ha érzékelnénk azt a porrá tört és minduntalan szemünkbe szóródó jelzőfény sokaságot, ami a kozmikus háttérsugárzás mintájára bennünket elborít, a keserűség és a félelem miatt nem lennénk alkalmasak emberi módon élni és gondolkodni. Aki tehát jelet kap, nem kiválasztott lesz, hanem megbélyegzett.

Várt néhány percig, hátha a Teremtő mégis meggondolja magát. Közben az ecetfa ágaiban széttöredezett a kávéház előtt ülők beszéde, és beleolvadt az irodaház mögül idehallatszódó fojtott morajlásba. Mint valami sejtelmes zümmögés, a horrorfilmek hatásvadász zenéje, úgy vette körül ez a hangzat. Érdekes módon a madarak is elhallgattak, és ez félelmetesebb volt, mintha vad lármába kezdtek volna. Olyan volt a csönd, mint valami lepelként szétterülő hártya, ami csak látszatra könnyű és jelentéktelen, mert minden levegővétellel belemegy az ember orrába, szájába, és megfullad tőle.

A felhő semennyit nem mozdult, pedig legalább negyedóra telt el azóta, hogy észrevettem. Ennyi idő alatt az égbolt, ha nem is teljesen, de alaposan átrendeződik. Itt lent egy falevél sem rezdül, de négy-ötezer méter magasban süvölt a szél, folyamatosan cibálva, gyúrva és dagasztva az útját keresztező vízpárát. Negyedóra az égbolton ugyanolyan semmiség, mint a tükörről visszaverődő fény útja: néhány pillanat töredéke. De ha hetek, hónapok, néhan évek nagytíjóján keresztül néznénk, a felhő egyáltalán nem lenne mozdulatlan. Az arany, az ezüst és a platina rezzenéstelenül tűri azoknak a gázoknak a támadásait, amelyekről a vas vörhenyes porrá változik, ám ezt csak az emberi érzékelés mondhatja ki velünk. Senki sem lehet biztos abban, hogy az arany, az ezüst és a platina egymillió év alatt nem öregszik meg legalább egy kicsit, és nem kezd hasonlítani a sokkal megadóbb vashoz. Egymillió év megfigyelés kellene ahhoz, hogy erről megbizonyosodjunk, vagy egy örökkévalóságig tartó pikomásodperc.

Márpedig ha ez a felhő földi észjárással megmagyarázhatatlan indítatásból kapta meg az arany, az ezüst és a platina állandóságát, akkor ott lebeg vele az egymillió év is, ami innét az ablakráma mellől csupán dermedt csöndnek tűnik. Van kerek egymillió éve, hogy megigya ezt a kávé, és hogy tanúja legyen a megváltoztathatatlan esetleges változásainak. Mi egyéb ez, mint a szentek által birtokolt, de csak finoman, szinte észrevétlenül porciózgatott tétemény: a csoda.

Ritka az a szent, aki ágyban, párnák között leheli ki a lelkét. Többségüket keresztre feszítették vagy megsütötték, esetleg szöges hordóban gurították le egy magas hegyről. Ez lehet a csoda ára: aki csak egy kicsit is belekontárkodik a teremtésbe, akár úgy is, hogy pitiáner módon áthágja a fizika törvényeit, fertelmes kínhalált fog halni. De vajon egy mozdulatlanul lebegő felhőért mi jár? Kinek sértheti a javait, az érdekeit, és kinek hiúsítja meg üzleti vagy világhatalmi törekvéseit? Nem is igazi csoda ez, csak egy csodálatos

jelenség. Mintha télen virágzott volna ki egy cseresznyefa, ami ma már – üvegházban, mesterségesen – a biológiai törvények negligálása nélkül is megvalósítható. Nem véletlen, hogy egyetlen virágkertészt sem avatnak szentté. Az sem elhanyagolható, hogy a csodatételhez mindig kell egy bizonyos elszántság, vagy inkább erre utaló szándék: nézzétek, emberek, ezt a vizet én fakasztottam a sziklából, ezt a tüzet én gyújtottam meg kovakő, acél és taplógomba nélkül. Hát nem csodálatos? De az. Tisztelünk, becsülünk érte, hozsánna néked, csak a Megváltó meg ne tudja, miben mesterkedtél, mert ha a fülébe jut, egészen biztosan máglyán fogod végezni. Mindegy, ezt is bevállalom, csak hogy lássátok, érzékeljétek és halljátok a Mennyei Atya szavát, amit ezzel a kis potomsággal kívánok illusztrálni.

A csoda senkinek sem hullik az ölébe, vagy ha mégis, semmi köze sincs az üdvözléshez és a teremtés földöntúli misztikumához. Ilyen a lottónyeremény, vagy amikor bankjegyekkel kitömött bugyellárist találunk az utcán. Csodálatos gyógyulások is megeshetnek csak úgy spontánul, éspedig olyan eseteknél, amelyek előtt széttárt karral ácsorog az orvostudomány, ám ezekről utólag mindig kiderül, hogy svindli van a háttérükben. Egyvalami biztos, de az nagyon: a csoda senkinek sem kopog be az ablakán, hogy nézd csak, itt vagyok, hozzád jöttem, fogadj örökbe, és nem jársz pórul.

Ha ezt a felhőt mások is látják, akkor nem érdemel figyelmet, mert úgy csak egy természeti jelenség. Tekintve, hogy lent, a fák között ücsörgőkből nem tör fel az elragadtatás sóhaja, hogy ó, te is látod, drágám, amit én, ott az a felhő már vagy fél órája nem mozdul. Igen, látom, szakasztott olyan, mint egy lecsapni készülő vércse. Ugyan már, miket nem mondasz, angyalszárny ez, te ütődött, levedlett, kikukázott angyalszárny. Talán igazad van, kérsz esetleg még egy kávét?

Nem hallatszódott föl ilyen fecsegés, ami bizonyíték arra nézvést, hogy őt valamiért kiválasztották. Büszkeséggel vegyes félelem járta át a testét, kicsit meg is zörrent kezében a csésze, de már nem volt minek kilötyyenni belőle. Aztán erőt vett magán, mert végtére is az ellen, hogy kiválasztottak leszünk, nincs apelláta. Legfeljebb azért moroghatunk – de csak halkan és befelé –, hogy miért ilyen sovány a jutalom. A kaparós sorsjegy lehántott rétege alól előbukkanó kétszáz forint is inkább gúnyolódás, mint ajándék. Méltatlan és kicsinyes játszadozás ez a Teremtő részéről, mert hát olyan ritkán gyakorolja ezt a kegyet, hogy ha rászánja magát, igazán lehetne valamivel bőkezűbb.

Nem várt ő hatalmas, világvégét sejtető borulást, sem irányítható villámokat, de ezzel a felhővel nem tudott mit kezdeni. Kínosnak, sőt egyenesen elviselhetetlennek érezte már a gondolatot is, hogy alapos utánajárással, titkos és misztikus könyvek lapozgatásával, verejtékezve és izgulva kell majd megfejtenie az égi jelet, kiókumlálni, mi lehet a létrejöttének célja, és hogy neki ebből eredően mi lesz a feladata. Eléggé kényelmes életet élt, már csak pár éve maradt a nyugdíjig, és most, életében először a keresetével is meg volt elégedve. Púpnak sem kellett a hátára egy csodaként közvetített jeladás, hogy akaratával ellentétben kiráncigálja ebből a kényelemből, és beletuszkolja valami szent cél elérésének szűkre szabott időkeretébe. Ebben a korban a hozzá hasonlók úgy hullottak, mint a legyek, nem tehetette ki magát ilyen leküzdhetetlen izgalmaknak és a belőlük származó erőfeszítéseknek. A felhő ebből a közelítésből már nem kitüntetés volt, hanem Isten büntetése.

Ó, Uram, miért éppen én, akinek sem kedvem, sem ambícióm nem volt soha erre az iránymutatásra? A kávéház vendégei közül bizonyára többen is kapva kapnának az alkalmon, hogy kinyilatkozásokat tegyenek a világ színe előtt. Én nem vágyom erre, mert

mondhatnám, későn jött a megbízás. A felhő helyett öt találatom is lehetett volna, arra sem mondanék mást, mint hogy késő. Luxusvillát vennem már nem érdemes, a jachtot nem tudnám kihasználni, nem beszélve a nőkről. Szomorúan bár, de el kell hárítanom, mert ha most kitömnél pénzzel, ó, Uram, még több haszontalanságot vennék, hogy utána egyre súlyosbodó lelkiismeret-furdalással bevallhassam: semmivel sem volnék szegényebb vagy kevesebb nélkülük. Gyakorlatilag a telitalálatos szelvény, a hipotetikusan ölembe hulló sok milliárd is csak annyit ér nekem, mint ez a fejem fölött csüngő, mozdulatlan felhő. Egy lehetőség, hogy elhiggyem: kiválasztott vagyok, de csak olyanképpen, ahogy a tiszteletbeli konzul. Kaptam egy plecsnit, amit a zakóm szivarzsebébe dugva megtapogathatok, de kivenni és föltűzni nem érdemes, mert nevetségessé teszem vele magam.

De mondhatom-e azt, hogy köszönöm, én ezt nem kérem? A kegy ettől vajon nem változik-e át büntetéssé? A lebegő angyalszárny egyszer csak megmozdul, és zuhanó repülőgép lesz belőle, ami pontosan ide csapódik be, ahol állok. Ugyanígy kibújhat belőle egy csóvát húzó, halálos pontossággal célba találó meteor, hogy a Teremtő fantáziáját dicsérő egyéb megoldásokat ne is emlegessük. A látnoknak el kell fogadnia a látomást, a kiválasztottnak pedig a jelet. Még akkor is, ha az nem mutat sehová.

Ebben megnyugodva itta meg az utolsó korty kávéját, és a zaccot a fogai közt ropogatva csukta be az ablakot. Az üveg öntési hibáin keresztül a felhő mozdulatlansága már nem is volt annyira kísérteties: ha ide-oda ingatta a fejét, úgy tűnt, mintha erre a ritmusra táncolt volna.

KIRÁLY FARKAS

ÁNDÖRGRÁND

For Lemmy

Rosszabb az idő, mint amilyenre számítottam, ezért sajnos nem tudom élvezni a tájat a busz ablakából – azt a tájat, melyet mindenki, de leginkább vendéglátóim mesésnek, csodásnak, elbűvölőnek és varázslatosnak neveztek. Hogy kárpótoljanak, minden kanyarnál valamelyikük kimutat az ablakon, és elmondja, hogy ha át lehetne látni a ködön, akkor éppen a természet miféle csodáját, netán a néhai szocialista ipar miféle rothadó torzszüleményét tudnánk megcsodálni. Ám a ködön nem küzdi át magát semmilyen látvány, mindössze a most inkább holdnak látszó napkorong szakítja meg a szürkésfehér monotonitást. Egy idő után azon kaptam magam, hogy mivel a környezet át- és megtekinthetetlen, az elmémben kezd felépülni egy világ az útitársaim elmondásainak alapján. Elképzelem – nem, nem is: elképzelődnek maguktól a pompás erdők, a feneketlen szurdokok, égbe törő sziklatornyok, sebes sodrú folyók, titáni völgyzáró gátak, kígyózó szerpentinek, és helyet keresnek maguknak a fantáziámban.

Az író ekkor megállt az írásban. Ez így nem lesz jó, gondolta, ez túlságosan riportszerű. Át kellene tennem harmadik személybe.

nagyon jó meglátás! #szerkesztő
örülök, hogy egyetért a szerkesztő úr. meg talán múlt időben jobb lenne. #író

Szóval.

Elképzelte – nem is: elképzelődtek maguktól a pompás erdők, a feneketlen szurdokok, égbe törő sziklatornyok, sebes sodrú folyók, titáni völgyzáró gátak, kígyózó serpentinek, és helyet kerestek maguknak a fantáziájában. Ezért amikor lecihelődtek a buszról, már képes volt látni a környező hegyeket-völgyeket, pontosabban emlékezett a képekre – olyanokra, amelyeket sosem véshetett az emlékezetébe. Furcsa érzés volt. Meg is említette az egyik vendéglátójának. Valami olyan válaszra várt, hogy „mondtam én, hogy nem kell annyi vodkát inni”, de a másik vigyorogva annyit mondott: „jól van, látom, kezdesz ráhangolódni.” Hogy mire, azt nem részletezte.

Most nevet kéne adni a fickónak.

szerikém, valami névötlet? a Bruno az milyen? #író
unalmas, hogy mindig pasik a főszereplőid. #szerkesztő
ez most legyen egy csaj. úgyis olyan nyálás az első bekezdés. #szerkesztő

nyálás?! #író
igen. szóval legyen amanda vagy valami, s akkor megveszem a sztorit. #szerkesztő
ezek piás barlangászok, b+ #író
szuper. amanda, a piás tökös csaj #szerkesztő
de örülök, hogy létezel #író

Az író úgy érezte, hosszabb szünetet kell tartania. Ugyan alig fél órája pötyörészett, de ez az Amanda-ötlet elvette a kedvét az írástól. Az egész sztorit fel kell forgatnia, ki kell fordítania. Kioldalgott a konyhába, és nézni kezdte a kávéfőzőt. Elővett egy kapszula ristrettót, betárazta, elhelyezte a csészét a megfelelő helyre, és megnyomta a gombot. A kávéfőző felberregett, vékony sugárban csorgatni kezdte a barna lőré, és közben azt suttogta: Nattassssssa. Ez az!, örült meg a váratlan segítségnek az író, ezazezazezaz!!! Natasa, a tökös csaj a piás lyukászok között. Egy hétre beköltözik velük a föld alá. Mondjuk riportot készíteni...

Egy hétre beköltözni a föld alá egy barlangászcsapattal – ez még Natásának is kemény. Ráadásul külföldön, egy nagyobb táborban, mindenféle nációjú népekkel, többnyire férfiakkal – kihívás. Egy hónapig készült: mindent elolvasott, amit az úti céljával kapcsolatban fellelt meg ajánlottak neki, és egy hétig minden délután műfalon edzett egy igen jóképű trénerrel. Persze aki nem normális, az soha nem normális: a különleges alkalomra megvásárolta a városban fellelhető egyetlen pink overallt, és egyik ismerőse szitanyomó műhelyében jókora fekete denevért festetett rá. Egyébbel nem kellett foglalkoznia, a felszerelést biztosították a vendéglátók, egyedül a jó meleg és sokat látott hálózásokat csomagolta be extraként. Aztán vonatozott fél napig, annak felében olyan helyeken, amerre korábban sosem járt, a csak képekről ismert városban éjszaka végigpörögte az ismerkedő bulit, másnap a csapattal ismét vonatozott, majd buszozott – és végül ott állt a tájban, melyet

vendéglátói mesésnek, csodásnak, elbűvölőnek és varázslatosnak neveztek, s amelyre úgy emlékezett, hogy sosem látta (blabla, blabla).

ez így jó lesz, írókám #szerkesztő
:-) #író

A föld gyomrában sok érdekességgel ismerkedhetett meg. Azzal például, hogy milyen a valódi sötétség, amelyben egy idő után nem tudod, hogy hol van a fent meg a lent, a fülben rejlő belső érzékelő megzavarodik, az ember fia (lánya) pedig egy helyben ülve is úgy érzi: forog. Meg azzal, hogy óra nélkül egészen különbözően alakul az ottlétők ébrenléti ideje – az ő napja, legalábbis a kísérlet vezetője s egyben az egyetlen óra birtokosa szerint, nagyjából huszonhét órás lenne, ha csak a szervezetén múlna. Ám a sok érdekesség ellenére még harmadnapra sem találta meg azt a témát, amelyből igazán egyedi és megismételhetetlen riportot rittyenthetett volna a lapnak. Nem olyan fából faragták, hogy megelégedjen a számokkal meg a tényekkel – hogy ennyi és ennyi méter, kilo- és köbméter, hogy illyentit meg olyanlit, hogy barlangi vak rák meg patkósorrú denevér – ezek mind pompások, és fél-tucatnyi jó fotóval éppen elegendő egy jó riorthoz, főleg ha a fecsegni imádó szoknyapecér csapatvezetőt is megkéri, ugyan meséljen néhány mondatot az üreg történetéről, fel- vagy újralfelfedezéséről, néhány híres kutatóról és a védelmének ökológiai fontosságáról.

kissé sok az okoskodás #szerkesztő
szerikém, azt is beleírhatom, hogy a szén-dioxid parciális nyomása a benti atmoszférában, jó lesz? #író

Hiányzott egy sajátos, megismételhetetlen történet, valami, amiért megérte megtenni ezt a hosszú utat, szétmaratnia mésszel a bőrét, kúszni a híg sárban vagy épp ellenkezőleg, az érdes sziklák között, hallgatni a pasik bunkóbbjainak megjegyzéseit, és elviselni Amandát, akinek minden mondata úgy kezdődött, hogy „mi, csajok” vagy „a disznó pasik”. A világ, amelyben harmadnapja mozgott, valóban csodálatos formák és színek bizarr egyvelege volt, de Natasa úgy érezte: ha innen kijut, soha az életben nem teszi be a lábát semmilyen barlangba, legfeljebb kiépítettbe, de még inkább képernyőn fog cseppköveket nézegetni, ha valaha is megkívánja a látványukat.

Félrevonult a női mosdónak kinevezett félreeső járatba. Ahogy korábban, úgy akkor is zenét vélt hallani. Hallgatózott. A muzsika hol halkan, hol nagyon halkan, de folyamatosan hallatszott. És nem a táborozók gitárzenéje volt, hanem rock'n'roll, a keményebbik fajtából, *majdnem metál*, gondolta Natasa, és milyen jól van keverve, szépen kihallatszik a bőgő. Valamiért kedvelte a basszusgitárt.

Nem tudott belenyugodni a sehonnan érkező zenébe. Körbesétálta a táborhelyül szolgáló tágas termet, de zenéjét nem látott senkinél. Nem fűlött hozzá a foga, de végül néhány mély lélegzet után Amandához fordult:

– Szerinted van valakinek itt magnója vagy ilyesmije?

Amanda megvetően nézett körül:

– Ezeknek a disznóknak a pálkán kívül nem jutna eszükbe semmi, amivel jó hangulatot lehet teremteni.

Natasa fejében egy dühös troll rimázkodott: „engedj ki, engedj innen ki, hadd fojtsam meg végre!”

– Csak mert zenét hallottam a toaletten. Úgy értem, rendes zenét, nem olyant, amit ezek a disznók pengetnek – bökött állával a két gitárt zörgető férfi felé.

– Ó, azt én is hallok mindig. Első alkalommal, évekkel ezelőtt, szabályosan megrémültem. De aztán Valter, az a fonott szakállú disznó, elmesélte a zene sztoriját. Ami persze egyáltalán nem hihető, de jobb magyarázat nincs rá. Kérd meg, biztosan neked is elmondja – javasolta Amanda, majd, látván a másik ingadozását, hozzátette: – Nagyon jól beszél angolul.

Natasa hosszasan tanulmányozta a fickó arcát, majd eltökélte magát: – Rendben, miért ne. – Állj! – szólt rá Amanda. – Veled megyek. És visszük ezt is a disznónak – kapott elő a semmiből egy lapos kulacsot.

írókám, túl sok a disznó! #szerkesztő
majd meghúzd, azért fizetnek... #író
hadd döntssem el én, hogy beszélék, jó? disznók... #amanda

A két nő a felszerelését gondozó Valterhez ment. Amanda megszólította a fonott szakállú, nem rokonszenves, nem fiatal, nem barátkozó kinézetű embert, és valamilyen nyelven mondott neki néhány rövid mondatot.

Valter komótosan befejezte a karbidmész kivakarását az ódivatú lámpából, összekötötte a mézgyűjtő nejlonszák füleit, s végül angolul megszólalt: – Music? Really?

Natasa épp azon mélázott, hogy ez a férfi miért nem használ akkumulátoros lámpát, mint minden normális ember, hát Valter másodszor is kérdezett: – Hahó, zenét hallottál?

– Öö, igen. Rockot.

– Nem mindenki hallja – mondta a férfi, s elnézett Natasa mellett.

– Meséld el neki, te di... te Valter – vigyorgott Amanda, és megrázta a kulacsot, melyben szépen kotyogott a rum.

– Üljetek ide – lett épp csak egy kicsivel barátságosabb a fonott szakállú. – Te újságíró vagy, úgy értettem – fordult Natasához.

– Igen, az vagyok.

– Tehát az igazságban és a valóságban hiszel.

– Ezekben *dolgozom* – nyomta meg a második szót a nő.

vontatooooottt #szerkesztő

– Amit most elmondok, az nehezen hihető – emelte fel keskeny szemöldökét Valter.

– Szívesen nézem az X-aktákat, az sem hihető – kontrázott Natasa.

Valter magához vette a kulacsot, kortyolt belőle, néhány pillanatig erősen figyelt valamit a szemközi falon, majd belekezdett.

– Nem vagyok valami jó mesélő. De te majd megírhatod úgy, ahogyan kell. Ha akarod. Fentebb a folyón van egy gát, meglehetősen nagy építmény. Láttad már? Nem? Ez az átkozott köd, persze. Húsz évvel ezelőtt még néhány kilométeres tó hullámozott mögötte. Valaha volt kocsmá meg étterem is a partján, mármint a felső végében. Nagy bulikat lehetett csapni ott.

Egyet kortyolt a kulacsból, ismét a falra figyelt, aztán folytatta:

– Volt ez a rockbanda, mindjárt eszembe jut a nevük, bár mindegy, mert úgysem ismerheted, nem voltak olyan híresek, szóval volt ez a banda, és az egyik fellépésük után elindultak busszal, a saját buszukkal a tó végéhez. Öt-hat haverjukat is magukkal vitték, köztük engem is. Igazi vad fickók voltak a zenészek, a buszon több sör meg pálinka volt, mint egy kisebb falusi kocsmában, és fogyott is keményen... A sofőr is sajátos fickó volt: időnként, ha hosszabb egyenes része volt az útnak, egy kötél darab végére kötött kampót akasztott a kormányra,

hogy irányban maradjon a busz, és hátrajött egy-egy sörért. Már közel jártunk a tóhoz, amikor valami hülyeségen összekapott az egyik zenész az egyik nem zenésszel. S aztán a hágó tetején, ahonnan már látszott a tó vége, kiraktak minket, nem zenészeket. A fiúk elindultak vissza a város felé, én viszont inkább a tó irányába mentem, ismertem néhány, mondjuk így, könnyen nyitható nyaralót. Emlékszem, hogy láttam a buszt a szerpentin lefelé imbolyogni, aztán továbbgurulni a tó felé. Láttam azt is, hogy a régi útra tér rá, amelyik a gát építése előtt futott végig a völgyön, s amelyiket most is használnak egyesek a tó kiszáradt medrében. Aztán láttam azt is, ahogyan a legkisebb lassítás nélkül belehajt a tóba, és a vízben is megy előre, mígnem teljesen eltűnik.

Korty a kulacsból, figyelése a falnak.

– Lejutottam a tóhoz, és egy bungálóban kipihentem magam. Aztán hazamentem. Nem szóltam senkinek semmit, gondoltam, látták mások is a mutatványt. De amikor a zenészeket már nagyon keresték, elmondtam egy ismerős rendőrnek, amire emlékeztem. Nem nagyon hitt nekem, de pár napig keresték a buszt a búvárok – hiába.

Korty, figyelés.

– Tudod, mi a vicces? Hogy úgy tíz évvel később szivárogni kezdett a gát, és néhány éven belül elfolyt az egész víz, s most már csak a kis patak csordogál keresztül a medren, míg el nem tűnik az is a földben. És tudod, hogy végül hol találták meg a buszt? Nem is sejtet? Persze hogy nem sejtet. Nos: sehol. De azóta sokunkkal megesett, hogy ha a környék valamelyik barlangjában félrehúzódtunk, nem pofáztunk és nem zajongtunk, és különösen, ha a lámpát is eloltottuk, akkor kis idő után meghallottuk, ahogy a távolban valaki nagy erővel üti a bőrt, kíméletlenül nyúzza a gitárját, tolja a nehéz, dögös rakenrollt, amely át- meg átjárja a hegy üregeit...

kell!!! #szerkesztő

Persze hogy kell, szerikém. Egyet azért még csavarok, hogy szépen fejezzük be.

Csörög a telefon Natasa szerkesztőségi asztalán.

– Lécci, gyere be egy pillanatra – kéri a főnök. Natasa szíve megdobban, biztosan megdicsérik a riportját, sőt talán prémiumot is kap. Feláll, begombolja a blézerét, végigsimít a textílián, a főszerkesztői szoba üvegajtájához megy, és határozottságot színelve benyit.

– Foglalj helyet, kedvesem. Minden rendben?

Natasa leül a kényelmes, ergonomikus székbe, és izgatottan bólogat: – Igen.

A szerkesztő vele együtt ingatja fel-le a fejét, majd felemel az asztaláról néhány papírlapot:

– És ez a szar meg micsoda?

VÖRÖS ISTVÁN

A BOR

avagy a feledés receptje

Azt vettem észre, itt a faluban mindenki tudja, hogyan kell bort csinálni. Csinálni? Ó, nem. A bor készítése nem tevékenységszámba ment, hanem sokkal inkább művészetnek számított. A bor volt a legfontosabb dolog a faluban, ami csak létezett. Fontosabb volt az aranyból, melyről valamiért azt gondoltam, mindennél fontosabb, és ebből a tévedésemből megint megtudhattam valamit önmagamról. Ha önmagamnak nevezhetem azt a másikat, aki már sose leszek. Megtudhattam valamit arról, honnan jövök. Vagy honnan jön az a valaki vagy valami, amiből én lettem, vagy ami énné, engemmé lett. És ezen a ponton a nyelv, alighogy megtanultam, máris tökéletlennek bizonyul. Pedig az a régi, melyet épp feledek, és igyekszem is feledni, még mindig elárul rólam ezt-azt. Valami újat, vagyis régit, mert régi, gondolom, régi kell legyen, ami voltam, és új, ami vagyok, még újabb, ami leszek. Húsvét előtt lettem tizenhét éves. A másfeledik születésnapom. De magammá vált-e az a valaki vagy valami, aki voltam. Magammá? Talán így a leghelyesebb ezt kifejezni, de azt se tudom, hogy nevezhető-e valaminek vagy valakinek a lélek, mely vándorol. Olyannak képezem, mint a bort, bár a bort sose láttam, csak tudom, hogy fontos, mert állandóan beszélnek róla a nagyszüleim. És nem csak a nagyapám, aki napi öt litert iszik meg belőle, és évi kétezret termel, tehát ötszáz marad elosztogatni, mert azt is tudtam, hogy a saját borát nem adja el, hiszen a kocsmá se a miénk. Nem a miénk – már nem, tehetjük hozzá, de én még nem értem, hogy ez a már jót vagy rosszat jelent. *Szerencsére* nem a miénk, nincs miért aggódni miatta, a gondjai nem a mi vállunkat nyomják. Tehát nem is gondok. Vagy: *sajnos* nem a miénk, és így nincs semmink, mert nincs helyünk, ahol eladjuk azt, ami a miénk.

Az aranyról tudtam, hogy sárga, és hogy a szépségéért szerettem, de gond volt, csupa gond a megszerzése és a megtartása, a hordását pedig egykor, felnőtt koromban a felségemre bízta. Na, ugye hogy férfi voltam? Az arany persze nem sárga, hanem még csillog is hozzá, fényt is ad ki, mint a nap. Na mármint a borról azt szokták itt mondani, hogy aranysárga színű. Ebből állítólag világos, hogy itt a fehérbor hazájában vagyok, de nekem nem volt semmi se világos, amíg csak a napra nem gondoltam, az is sárga, de a fénye meg fehér. A bor olyan, mint a lélek, a lélek olyan, mint a bor, viszont nem olyan, mint az arany, ebben a világban a dolgok nem hasonlítanak egymásra túl mélyen, sőt még csak kölcsönösen sem, én hasonlítok nagyapára, szokták mondani, de ő nem hasonlít rám, ezt ugyanis még sosem hallottam.

Itt a borról mindenki sokat tud. Tudja a készítését. Avval foglalkozik jóformán egész évben. Arról beszél. Néha meg is issza, hogy fogyjon, de nem mindenki olyan nagy művésze a borivásnak, mint nagyapám.

A készítés. Ha valaki tudja valamiről, hogyan készül, az azt jelenti, hogy meg tudja csinálni. Nem volt itt elméleti tudás, ha tudod, csináld, ha nem tudod megcsinálni,

nem tudsz semmit. Nagypapám mégis a szavak embere volt. Sokat beszélt. Sokat és jól. Beszélgetett a kocsnában a vendégekkel, veszekedett nagymamával, kiabált öregmamával, mesélt nekem. Azt kértem tőle egyszer, hogy meséljen a borról.

A borról? Nevetett. Egyszer volt, hol nem volt... hát ezt így nem lehet elkezdni. Inkább adj egy puszit a borvirágos orromra! Az orra nem volt kicsi, és a bor szővevényesen kanyargó, apró csíkokat hagyott rajta, ezek a gubancok sűrűk voltak, mint a háló, és kifogták a piros színt.

Egyszer, az egyik évben, nem volt bor, kezdte nagypapám. Nem termett egy hordó se, egy kancsó se, egy pohár se. Abban az évben születtem én, mondta, aztán rémülten elhallgatott. Ráébredtem, hogy mindig csak kitalálja a meséket, azok nem valódi mesék, amiket mond, ő maga találja ki őket, nem tudom, honnan veszi a bátorságot, de ezek szerint bátor ember. Most viszont úgy látszik, megrettent valamitől. Egy egyenruhás ment el az ablak alatt, az utcára néző ablak előtt gyakran jöttek-mentek, sose vetettünk ügyet rájuk, az ablak most is nyitva volt. Mintha megállt volna előtte valaki, megkocogtatta volna a keskeny járdára kitárt üvegtáblát, de nem, nem volt mégse ott se valaki, se senki, csak a szél nyögött, a szőlők felől érkező szőlővirág-illatú szél, másfél évesen az ember felelőtlenül át tudja magát adni az élet élvezetének, élveztem a csendet, a suhogást, a függöny emelkedését, észre se vettem, hogy nagypapám elhallgatott.

Nem figyelsz? Akkor hiába mesélek. Na, menj inkább játszani!

Nyakunkon volt a húsvét. Az ünnepre megérkeztek a szüleim, éjfél felé jöttek az utolsó vonattal, nem volt már busz, be kellett gyalogoljanak az állomásra. Másnap délelőtt nagynénémék jöttek púpos unokanővéremmel. Ez a felsorolás persze csalóka, azt a látszatot keltheti, hogy számomra csupa ismerős ember érkezett. De ez egyáltalán nincs így. Nem emlékeztem sem kövér, nagyhangú nagynénémre, aki csaknem tíz évvel volt idősebb anyámnál, nem emlékeztem jelentéktelen férjére sem, akinek a szavát se lehetett hallani jóformán az egész hétvégén, és nem emlékeztem csodaszép unokanővéremre, akinek sötét, göndör haja csigásan omlott hátára, mely egy kicsit megtört, nem volt egyenes vonalú, mint a család többi tagjának. Az apjától örökölte, súgta nekem öregmama, miközben a már fővő sonkát nézte, nézte, nézte, és várta, hogy kiharangozzák a nagyböjtöt. Nem is volt igazából púpos az unokanővérem, gerincferdülése volt, ezt ő mondta nekem másnap, mikor az udvarban a fészket kerestük a csokinyulakkal meg a színes főtt tojásokkal. Nem emlékeztem egyikükre sem, amikor megjöttek, pedig a szüleim váltig bizonygatták, hogy nem olyan régen találkoztam unokatestvéremekkel, karácsonykor, amikor még otthon laktam. Hát igen, az meglehet, de azt meg sem mertem említeni, hogy őrájuk sem emlékszem.

Amikor reggel felébredtem, nagymama boldogan újságolta, hogy megjöttek anyuék, mosolyogtam is örömben, és azonmód hálóingesen kiugrottam az ágyból, követtem, át a másik szobába, ahol anyukám gyerekkori ágyában két ismeretlen fejét láttam. Kik lehetnek ezek, töprengtem, bejött nagypapa, egy üveg bort és három talpas poharat hozott, töltött, letette a lányszoba fehérre festett asztalára. Nagymama beemelt az ágy széles fapereme fölé a dupla dunyha alá, bújj be melljük, suttogetta, és én, mint valami fürgé jégdarab, végigsiklottam rajtuk, és kettejük közé érkeztem.

Egyszerűen úgy kell csinálnom, mintha tudnám, kik ezek, aztán a többi szépen lassan kiderül. De mi van, ha nem. Vagy ha ez csak próba, és álszülőket fektettek ide az ágyba, hogy lássák, megvan-e bennem a gyermeki hűség?

Annak persze bakonymérői napjaim során mindvégig a tudatában voltam, hogy egyedül vagyok, hogy a szüleim valahol távol élnek tőlem, de azért élnek. És én azt is tudtam, hogy hiányoznak. Csakhogy, és ez vált nyilvánvalóvá most, azt nem tudtam, kik azok, akik hiányoznak. Különben is, ott volt nagypapa, ott volt öregmama, ott volt nagymama. Mind a hármukat szerettem. És egyikük se volt képes teljesen elfeledtetni velem előző életemet, amelyből váratlan és tragikus halálommal olyan igazságtalanul kikerültem. Aranyosak voltak ezek az öregek, de az igazságtalanságot, ami velem történt, nem tudták feledtetni. Feledni? Az is kellett volna. Meg emlékezni, azt is szerettem volna. De kik ezek? Mit jelent az a szó, hogy szülő? Abból a szívélyességből, ahogy nagypapa a pohár bort odakinálta, nyilvánvaló lett, hogy valaki velem és vele azonosat. Mert nagypapáék meg én azonosak vagyunk. Akik ők, az vagyok én is. Titokban öregmama is azonos velem. De ezt nem mondjuk el senkinek, úgyis tudják. Van egy saját nyelvünk is, azon világba kiálthatjuk, nem fogják érteni. És most itt van ez a két viszonylag fiatal ember, akik belegyalogolnak az azonosságba, a miénkbe, amihez még nekik sincs közük. Be kellett bújnom melléjük az ágyba. Idegennek érzem magam.

Né izegj-mozogj már, Petike, szólnak rám, közben fölülnek, a három pohár kézbe kerül. Na, ebből megint kihagytak. Elsírom magam: Én már sohasem mehetek haza?

Ez a kérdés engem lep meg a legjobban. Talán nem vagyok itt otthon? Talán nem itt vagyok otthon? Csak nem kell egyszer ezekkel innen elmennem?

A fiatal nő, aki állítólag az anyám, de én nem emlékszem rá, bár állítólag pár hete is itt voltak, szintén elsírja magát. Nagypám röhög. Az apám, ez a gyerekarcú fiú, ez az éppen csak férficске, zavartan bámul a világba, nem nagyon tudja, hol a helye (ahogy elnézem, előző életemben alighanem jó emberismerő voltam), egy hajtásra lenyeli a bort, beleremeg. Ezt megérezem a takaró alatt.

Az utcán egy szekér megy el nagy zörögve. Húsvét van, azt mondják, az egy ünnep, azt mondják, de a világ ilyenkor ünnepekkor annyira felfordul, hogy elhatározom, nem szeretem az ünnepeket.

Nem azért nem jöhetsz haza, mondja az anyám (fogadjuk el az elnevezést, bármennyire röhejes is), mert nem szeretünk. Úristen, ez válaszolni akar erre a kérdésre, amit igazából nem is én mondtam, nem tudom, honnan került elő, még ha az én számat hagyta is el. Nem nagyon szeretem különben se azt a száját. Avval kell a húst enni például, amit utálok. Jaj de utálok húst enni! Most meg azt mondja: Nem, ti nem szerettek engem! Anyám sír. Szegény. Kezdem megsajnálni. Vagy megszeretni. Elég aranyos. Apámtól félek. Ő túl fiatal. Olyannak kéne lennie, mint nagypapa.

Né törődjetek a gyerekekkel, mondja ő bölcsen, megint tölt apámnak és magának. Tudom, hogy igaza van. Nem kell a számmal törődni. Hadd beszéljen. Engem nem zavar, hogy itt kell élnem. Állítólag ők, a szüleim valamiféle fővárosban laknak. Na ha az a főváros, akkor ez a főfalu. Még jó. Hiszen itt van a világ közepe. Az persze nem fődolog, de mégis. Anyám tovább szipog, egy könnye rápottyan a kezemre. Micsoda rémes sós érintés. De milyen ismerős is. A tenger! Megvan, előző életemben valami közöm volt a tengerhez. Kalóz voltam? Vagy cápa. Esetleg tengeri csillag? Anyám kipattan az ágyból, kiszalad a hideg szobából.

Te hülye, néz rám az apám, gyorsan anyám után indul. Egyedül maradtam az ágyban. Bár a szaguk meg a melegük még itt van. Úgy teszek, mint akit nem zavar. Gyorsan behúzódok a takaró alá. Szerencsére a párnán nagypapám fejének szagát érezni, amit nagyon szeretek.

Gyerekek még, kacsint rám nagyapám, kimegy a szobából, de a két félig ivott pohár, anyám és apám szájnymával az éjjeliszekrényen marad, ahova dühösen lecsapták őket. A két pohár között egy csepp bor remeg. Nem lehet tudni, melyikből pottyant ki. Valóságos kis aranygömb. Belenézek, és a feledés elárad az agyamon. Nem tudok róla, hogy vannak szüleim. Nem tudok róla. Közel hajlok, a nyelvem a csepphez érintem. De ahogy eltűnik, az egyik pohár felbillen, és a bor a fejemre ömlik. A hajam beszívja, nem hagyja kiloccsanni, nem hagyja rendetlenséget csinálni a szobában. A hajam olyan erővel szívja be a száraz, tiszta italt, hogy szinte ugyanabban a pillanatban álmodni kezdek, anélkül hogy elaludtam volna. Nagyapám visszajön, megsimogatja a fejem. Ezennel megkeresztellek, mondja, amikor megérzi a nedvességet a homlokomon. Megkeresztellek a szabadság, egyenlőség és testvériség nevében, mondja. Nem vagyok biztos benne, hogy áldásnak vagy átoknak szánja, és ha annak, akkor nekem szól-e. Nekem talán áldás, de inkább vicces, a külvilág felé pedig átok, egész biztos, hogy átok. Vicc ez is, de lassan mégis hatni fog. Bár addigra én talán már föl is nőök.

Nem emlékszel rájuk, ugye?, néz rám nagypapa éleslátóan. Most dőlj vissza, korán van még! Mire felébredsz, elfelejtetted ezt az egészet.

Azonnal elterültem a párnán, és hagytam, hogy a bor szaga egyre mélyebbre ivódjon az emlékezetemben.

VIDA GÁBOR

A MOTOROS LÁNY

Ahogy telik az idő, egyre szívélyesebb hangulatúak lesznek ezek az osztálytalálkozók, mondta hajnal felé öreg Zánót, amikor a többség már hazament, és a kertvendéglő sejtelmes lugasában olyan emberek között ült, akikkel azokban a régi szép időkben, amelyek nem voltak szépek, alig kommunikált. Utólag is úgy gondolta, ő volt ebben kategorikus: ha azzal ülhet az ember, akivel akar, miért közeledne olyanokhoz, akikkel nem akar? Szedett-vedett osztály volt, a fennálló rendszer nem tudta eldönteni, hogy mindenkinek járjon-e az érettségi diploma, vagy éppen senkinek, kell-e valamit érte csinálni, vagy inkább ne kelljen? A hatékony megoldás az, ha senki nem csinál semmit, mert egy értéktelen diplomáért dolgozni, ugyebár, vagy értékes diplomát ráfordítás nélkül, az megint, ugyebár, vécepapírnak vastag, meg a fénykép, ugyebár, és hát értéktelen diploma megszerzésében miért is akadályozna bárki bárkit... Hamar levonták a szóbeszédből a tanulságot, hogy az érettségien mindenki át fog menni. Még az esti tagozatosok is, ahol az átlagos írni-olvasni tudás némi kívánnivalót hagyott maga után. A romántanárnő mondta: amit nem tudtok románul, írjátok magyarul, én már azt is értem. A magyartanárnő pillanatig sem gondolta, hogy amit nem tudnak, azt bármely nyelven elmondhatnák. Ellenben mindenki biztosra vette, hogy az iskola fűtője is leérettségizik, aki a fűtőházi vasszekrényben

tartja már évek óta az öltönyét, és arról ábrándozik, hogy a pakurás kazán helyett egy termionukleáris cellát fog hamarosan felügyelni. Tüzeléstechnikai szakember vagyok, mondta.

Zanót mindig úgy emlékezett magára, mint aki azokban az időkben már egyáltalán nem hitt a műszaki haladásban, és pontosan tudta, hogy a kazánfűtő csakis arra vágyik, hogy még a műszereket se kelljen figyelnie, működjön minden magától. Hamar eljutott az általánosításra, hogy az emberiség a tudománytól és a technikától végső soron egyetlen dolgot vár, gondolkozni se kelljen, probléma se legyen, csak benyomhassa bociorrával az egyetlen gombot, és dőljön a táp. Az nem érdekelt senkit, hogy miből, honnan, és mi lesz majd a trágával? A sofőrvizsgára is ezért nem jelentkezett, legalábbis utólag ezt gondolta. Nem akarok a végére is autóval járni, mondta önérzetesen, mint aki előre tudja, hogy ha autó van, akkor azt használni kell, ha a lelki üdvét adja is érte az ember, azután meg az autó használ majd minket, vagy az aszfalt – bár ezt akkor így nem tudta megfogalmazni. A benzinkútnál húzódó kilométeres sorra mondta egyszer a nagyapja, hogy ha igazán szegénység volna, akkor itt számarkordék és ökörfogatok állnának sorban vízért. Később ezt kiegészítette: nincs nagyobb szegénység, mint amikor egy társadalom ugyanolyan Daciára, Trabantra, Skodára vagy Volkswagenre vágyik, és nyugodt lelkiismerettel felsorolta az összes általa tudott márkanevet. Nincs súlyosabb lelki szegénység, mint amikor márkanevekre vágyunk.

Fricike, egykor méltatlanul elhagyott padtársa éppen az újabb típusú automata sebességváltókról értekezett, amelyeket nem a régi olajturbínás megoldás, hanem az elektronika szabályoz, és már sorolta is a műszaki lelemények vég nélküli lehetőségeit. Zanót még egy pohár bort töltött, igen, a nők már mind elmentek, és az, akiért eljött ide, újra találkozni ezzel a műszakilag begerjedve maradt kompániával, hát az a nő most sem jött. Az sem volt egészen biztos, hogy él még, de ha igen, Amerikában vagy Párizsban, azóta sem találkozott vele senki, de állítólag írt, hogy talán eljön. Fricike tovább szakszerűsködött, néha jelentőségteljesen átpillantott Zanóra, mint aki már nem haragszik, sőt egész pontosan tudja, hogy senki más nem fog utánajárni az újabb típusú automata sebváltóknak, csak ő, akit sem az ára, sem a használhatósága nem érdekelt, csupán az, hogy változott-e a működési elv. Fricikét, ahogy régebben, most sem érdekelte a működés, az a konstruktőrre meg a szerelőre tartozik, mondta jelentőségteljesen, és Zanót bólogatott. Néhány kincset érő nyugatnémet magazinra gondolt, amelyekben az akkori autócsodákat látták, németül persze nem tudtak, de hőiesen kiszótározták a lényegét. A lökött fizikatanár el is kobozta pár napra az összes magazint, azután visszaadta, egy ideig próbált a fiúknak a motorokról, hajtóművekről, generátorokról mesélni, de sokra nem ment vele. Szomorú érettségi lesz ez, mondta fásultan. Mégis mitől lehetne vidám?, kérdezte félhangosan valaki.

Zanót akkoriban a stréberség gyanújába keveredett, mert ha németül nem is tanult meg, de minden érdekelte. Ezt ő maga is furcsállta, gyerekes vonásnak tartották a többiek, nem fogsz tudni elmélyedni semmiben így, mondta az anyja. Egészen sok időnek kellett eltelnie, míg rájött, hogy sem Fricikét, sem a többi fiút valójában nem az autók, a motorok, a lóerők és a turbókompressziós nyomás egyenletei érdeklik, hanem azok a szőke nők, akik némileg hiányos ruházatban álltak az autók és a motorok mellett, mintha csak úgy odatévedtek volna, mesterkéltén mosolyogtak, és többnyire az volt a szerepük, hogy kitöltsék a tipográfiai űrt az oldalon. Az egyik magazinban volt egy poszterszerű közlép, amelyen hatalmas motoron anyaszült meztelen szőkeség ült. A többiekhez képest, meg csak úgy magában is, rendkívül szép nő testének vonalai és a motor krómozott idomai tökéletes kompozíciót alkottak, még a Harley-Davidson felirat is úgy díszlett, mintha a combjára tetoválták volna,

mintha az egész motor egy nő lett volna. Amikor Zanót megpillantotta, áramütést érzett, napokon, heteken át semmi másra nem vágyott, mint hogy újra megnézhesse azt a képet. Akkor már tudta, hogy a fiúk nem az autókat nézegetik, hanem a csajokat, és arról álmodoznak, hogy majd egyszer egy ilyen nővel beülnek egy ilyen autóba. Az a poszter viszont, amelyiken a legszebb nő a legnagyobb motoron ül, nem okozott különösebb feltűnést. Ezt is elvinném egy menetre, mondta Satyak, ezt se viszed, mondta Fricike, és lapozott tovább. Azon még egy ideig vitatkoztak, hogy szőke nőnek lehet-e sötét az ágyékszőrzete, de aztán kisütötte valaki, hogy minden lyukban sötét van. Zanótnak viszont álmában is megjelent az a kép többször, vagyis nem a kép, hanem a nő a motorral, még mondott is valamit, csak németül, és azt nem értette, de a gép egyhangú pöfögése napokig a fülében maradt.

Fricike nem hozta magával mindennap az összes magazint, mert elég súlyos pakk volt, és a tizenévesek minden dekát iszonyú tehernek éreztek akkor is. Zanót már azon volt, hogy külön megkéri, hozza el, mert volt abban a magazinban valami fontos leírás, de aztán erre nem kellett sort kerítenie, a probléma megoldódott. Szinte kapkodva, fuldokolva kezdte lapozni a magazint, és valóságos rosszullétet érzett, amikor rájött, hogy a posztert kitépte valaki, még egy egészen kis papírfoszlány is látszott a rézkapcsan. Tudod, mennyiért adtam el, kérdezte Fricike diadalmasan, de Zanót nem hallotta, azt sem, hogy kinek, csak azt érezte, hogy őt most elárulták, cserben hagyták és kisemmizték, ilyen aljasság vele még sosem történt. Azt is csak később vette észre, hogy mindegyik magazinban volt egyszer középlap.

Ezzel Fricikét is besorolta azok táborába, akikkel jobb híján kénytelen együtt lenni, de nem akar tőlük semmit, nem vár el semmit, ám egy pillanatig sem hiszi, hogy ha egy olyan autós szőkével bármelyikük is találkozna, akkor... Azok a nők ilyen bunkókkal egyszerűen nem állnak szóba, ezt egész pontosan tudta. Hogy vele mi történne, arra erőnek erejével nem gondolt, nem akart gondolni, pedig nehéz volt. Továbbra is szorgalmasan lapozta a német műszaki szótárt, de szexlapokat csak azért sem nézett, még a Metal Hammer cikkeit sem volt hajlandó átfutni, mert őt nem a zene érdekli, hanem csak a motorok. Akkoriban fogadta meg, hogy neki sosem lesz autója, sofőrkönyve, motorja, neki örökre az ásványok, a halak, a békák, a madarak, a virágok...

Ez minden bizonnyal így is maradt volna, ha az utolsó év közepén meg nem jelenik az iskolában Tigriskata, akit eltanácsoltak egy fővárosi gimnáziumból. Ivott és cigarettázott, még volt valami a rovásán, amiről nem lehetett pontosan tudni, hogy mi, viszont elég súlyos dolognak tűnt, ha kirúgták. A híre megelőzte, bár nem sokkal, mert a következő napon egy szünetben az osztályfőnök bemutatta, és megkérte, hogy keressen magának helyet. Fricike aznap igazoltan hiányzott, és Tigriskata mutatójával jelezte, hogy akkor ő, más üres hely nem lévén, ide leül. Zanót készségesen pakolta át Fricike összes szemetét a saját rekeszébe, azután egész nap a lány harisnyás lábait bámulta, és belélegezte az illatát. Az első szünetben Kata cigarettával kínálta, és megkérdezte, hogy a női vécét ellenőrzik-e itt a tanárok? Gyere be, mondta Zanótnak, aki így kénytelen volt elszívni első cigarettáját, és a szünet végén úgy érezte, mindig is erre vágyott, a legszebb, legintelligensebb lánnyal egy padban ülni, kizárólag okos dolgokról beszélgetni, és a női vécében cigarettázni. Mint az elit, mondta Kata. Fricikének aztán külön padot kellett behozni, ráadásul éppen a katedra előtt volt csak hely, ahonnan vágyakozva nézett mindig hátra, mint akit gonosz módon kitűrtak.

Kata sárga-fekete csíkos bugyit hordott, de hogy ezt akkor látta-e meg, amikor a vécében cigarettáztak, vagy csak később, amikor tornaóra alatt a fiúk ellopták az öltözőből, és Fricike

a fejére húzta, azon később sokat gondolkodott. Mindig is hajlott arra, hogy Katát nem a bugyija miatt nevezték Tigrisnek, hanem a modora miatt, ahogy köntörfalazás nélkül megkérdezte, amit tudni akart, vagy javasolta, hogy mi legyen, és bárkire unzensír rámászott. Hol van a bugyid?, visította Fricike, az egyik füle vörösen kilógott, a másikat pedig leszorította a vékony, fekete pánt, amit igyekezett a szemére húzni, mint egy kalóz. Már az egész osztály fel volt bolydulva, aki olyan volt, az már-már fetrengett az olaszszagú padlón, de Kata felemelte a szoknyáját, és mindenki láthatta, van rajta bugyi, ő maga is jelentőseteljesen megnézte. Na, mondta elégedetten, hozzál nekem, lécci egy kis vattát, mert azt nem találtam meg. Fricike engedelmesen hazafutott, jött is óra múlva egy tépés vattával. Anyádból loptad?, kérdezte Kata szenvtelenül, és könnyesre röhögte magát mindenki.

Volt valami fölénytudata, ahogy azt egy fővárosi mindig is tudja, hogy a vidék az vidék, mintha nem itt született volna, és nem éppen ide küldték volna haza. És persze volt valami tanult értetlenség is benne, mintha nehezen fogná fel, hogy itt nem szabad figyelni, érteni, olvasni, gondolkodni, itt csak poénokat szabad lökni, mennél útszélibb a tréfa, annál jobb, de őt ez untatta. Tudott trágár lenni, közönséges, ocsmány, tudott szemrebbenés nélkül hazudni, és benne volt minden hepajban, de túl korán lett elege mindenből, a többiek még ki sem röhögtek magukat, ő már elkomorodott, mint akit egészen meglep a siker. Mi a fenét lehet ezen is ennyit röhögni? És attól elég hamar kezdett tartani, hogy ugyanaz a beszólás, ugyanaz a vicc mindig ugyanazt a frenetikus hatást váltja ki. Például amikor valamelyik fiú vitézül kihugyozott az ablakon, és elordította magát, hogy ezt csináljátok utánam, csajok! Kata felállt a párkányra és odapisilt. Hiába kérték, hogy a másik ablakban ismételje meg a mutatványt, nem volt rá hajlandó. Zánóra nézett segélykérően, miért olyan nagy szám ez, miért olyan nagy szám itt minden ócska hülyeség?

Akkor már állt a háború, csak Zanót nem értette, mi sem volt számára természetesebb, mint elfogadni, hogy már nem ő a legjobb tanuló, nem neki vésik fel a táblára az integrálokat, az aromás gyűrűket, a genetika aktuális kérdéseit sem neki magyarázzák, mint eddig. Azt is könnyedén vette tudomásul, hogy sem a foci, sem a kosárlabda, még az atlétika se megy olyan jól, az eladott labdákért, a kimaradt helyzetekért dühösek rá, aztán idővel csak akkor passzolnak, ha nagyon nincs kinek. Azt nem értette, hogy Fricike nem Katával, hanem vele szeretne ülni. Kata értette, csak nem mondta, mint akit ez szintén zavar. Az autósma-gazinok sem igazán jutottak el hozzá, senki nem kérdezte meg, hogy mit jelent ez vagy az a szó, pedig egyre jobban tudott németül, legalábbis azt hitte. Pontosan emlékezett arra a napra, amikortól úgy ültek egész nap egymás mellett, mint a házások a templomban, amikor már túl vannak mindenben, még nem gyűlölik egymást, de már unják, beszélgetni mindenről tudnak, csak arról nem, amiért valamikor egymás mellé ültek. Meg kellett volna mondani, hogy szerelmes belé, de nem merte. Utólag mindig ez jutott eszébe, bár egyre nehezebb volt felidéznie, hogy akkor mit is gondolt, miért nem azt mondta, amit ilyenkor mondani kell. Pontosan tudta, hogy Tigriskata az a nő, aki azon az ellopott, elorzott, eltéko-zolt poszteren a motoron ült, álmában ő szólíttgatta, és az ő kacagása veszett bele a motor egyhangú töfögésébe, nem maradt utána más, csak egy szőke szellő.

Megdugtad?, kérdezte egyszer Fricike teljesen őszintén, kíváncsian, és Zanót erre nem tudott mit válaszolni, mint azt, hogy nem erről van szó. De hát mi másról volna szó?, kérdezte Fricike ugyanolyan ártatlanul, és erre szintén nem volt mit válaszolni. Ennek a beszélgetésnek sem volt vége, de a következő házibulin már ő is látta, amint Kata egy alkalmas

pillanatban enyhén becsiccsentve maga után húz egy srácot, és abban a szobában, ahova elvileg nem szabad senkinek bemenni, ziháló párok nyögnek egymás hegyén-hátán reggelig, még a dugipia sem fogy el, vagy csak nagyon lassan.

Aztán valahogy mégis jó lett minden, vagy csak eltelt az idő anélkül, hogy észrevette volna. Korán jött a nyár abban az évben, az érettségi szomorúnak ígérkezett, de nem foglalkozott vele senki, a folyóparton lebzselt naphosszat az egész osztály, minden zsebpénzüket sörre meg cigarettára költötték, némileg olyan volt, mintha máris az első osztálytalálkozóhoz vettek volna részt, utólag már egészen olybá tűnik, és mindenkinek meg volt bocsátva minden. A nap fénypontja rendszerint az volt, amikor Tigriskata elhozta az apja halványkék Daciáját, mert neki volt már jogosítványa is. Annyian préselődtek be fürdőruhásan, ahányan csak tudtak, a csomagtartóban is meztelen testek zötykölődtek, és a töltés alatti homokos úton elindultak a folyó mellett fölfelé, hogy majd az erdő mellett beereszkednek a vízbe, és leúsznak, lecsorognak lassan, átevickélnek a torlaszokon, és elrontják a horgászok napját. A mélyebb szakaszokon a gyengébb úszók hatalmasra fújt traktorbelsőbe kapaszkodnak, a fiúk kipróbálják, milyen a vízilabda, egyik-másik fáról fejest lehet ugrani, és van a folyó ágyában pár forrás, amelyből úgy ömlik a jéghideg víz, hogy kékre fagy tőle, aki lemerül. Kata pedig visszaviszi az autót, mert valakinek azt is vissza kell vinni. Mintha mindig is így kellett volna együtt lenni, gondolta Zanót, és módfelett sajnálta, hogy ennek az egésznek hamarosan vége, és nem látja soha többé a Kata sötét mellbimbóját, amikor melltartó nélkül napozik, és nem érti, hogy ezek itt mit nem értenek.

Azon a délutánon, amikor a többiek kiabálva és egymást lökdösve eltűntek a fűzfák közti csapáson, Tigriskata hirtelen megragadta Zanót karját, hogy: te maradj velem! Oldott kézzel eresztették hátra az üléseket, úgy simultak egymásba, mint akik mindig erre vártak, nem kapkodnak el semmit, pontosan tudják, mi mi után következik, a nyár, a fény, a por éppen erről szól, meg a kis izgató benzinszag, ahogy belengi az autót. Két inas, fiatal test egymásnak feszül, hamar lucskosodik, és egy fojtogató, lüktető gombolyag lesz, amelyet lassan körbeállnak a többiek, és nézik, nézik, hogy ez milyen, mintha nem értenék, amit látnak, mintha nem erre vágnának ők is, csendben néznek, mozdulatlanul a poros, maszatos szélvédő meg az ablakok mögül. Olyanok, mint a vízi hullák, suttogta Kata, de Zanót nem látott semmit, csak a sötétkék üléshezát vásznában a szálakat. Ne hagyd abba, sóhajtott Kata, és elkezdett hangosan zihálni, majd sikoltozni. Zanót pedig nyögött hozzá, mint a rossz filmekben.

Ez az a jelenet, amit soha, egyetlen osztálytalálkozóhoz sem szokott felemlíteni senki, még Fricike sem, ő beéri az automata sebváltókkal. Gyere hozzám, mondja valamivel később, mielőtt végleg berúgnának. Beülnek a bőrlékes, zöld Jaguárba, és hazaszáguldanak a villanegyedbe. Automata, mondja, és Zanót bólint, mert tudja már, hogy a vendégszobában van egy öreg szekrény, amelynek az ajtajára belül az a poszter van kirajzszögezve, ami neki olyan veszettül tetszett egykor. Ha legközelebb is ott lesz, el fogja lopni, talán. De nem, az istennek sem emlékszik, hogy milyen színű volt a Tigriskata ágyékán a szőrzet, ezt hiába is kérdezi tőle Fricike.

SZÖLLŐSI MÁTYÁS

KÉP

Üres volt a kávézó, mikor beléptem. Szűrt fény volt, és hőség, csak a lábamon éreztem, hogy enyhén mozog a levegő – vehettem volna rövidebb szoknyát is. A nagy szemű lány a pultnál úgy mosolygott, mintha ismernénk egymást, vagy legalábbis gyakran járnék arra a helyre, pedig először voltam ott. Megingatott a kávé illata. Megint Cs.-re gondoltam, bizonyára azért, mert állandóan itta, tisztán, feketén, a nap minden részében, és akárhogy próbáltam az elmúlt hónapok alatt kiűzni a fejemből, nem lehetett, mert nem csak a fejemben volt. Mások is bejöttek akkor, én meg zavarba estem, mert azt hittem hirtelen, hogy ő is köztük van, akit várok. Nem bízhattam semmiben, akkor semmi sem volt igazán valóságos, és azt is éreztem, hogy jó úgy. Kértem egy tejeskávét a lánytól, aztán csak álltam, jólesett állni és figyelni, ahogy virágmintát kanyarít nekem a tej habjából néhány egyszerű, magától értetődő mozdulattal. Annál, hogy milyen szép, csak az zavart jobban, hogy nem merem már ott a pultnál bedugni az ujjam a forró tejbe, hogy rögtön szétzilálhasam a mintát, pedig nagy kedvem lett volna megtenni, de azt is tudtam, hogy szégyellném, ha látnák a mögöttem állók. Hátranéztem, és akkor már tényleg ott volt a srác. Az ajtóban állt, táskával a vállán. Engem nézett. Azt hiszem, elmosolyodtam, talán csak reflexből, mindenesetre jó volt ránézni már az első pillanatban, és meglepett, hogy a zavarom, amint jön egyre közelebb, nem növekszik, inkább elsimul, mintha az arcom már egy meleg tenyérben pihenne. Mondtam a lánynak, hogy fizetnék, de csak azért, hogy egy pár másodpercre ne a fiúra nézzek még, s mielőtt szólni kellene, visszatalláljak magamhoz. Átadtam a pénzt, és akkor éreztem már, hogy mellettem áll, muszáj volt ránézni, pedig úgy tűnt, nem tel el elég idő, és hirtelen nem tudtam, hogy miért is vagyok ott. De olyan egyszerűen, könnyed tekintettel nézett rám, hogy nem volt szívem az ottlétére fogni a kétségbeesést, ami megkörülezte, pedig tudtam, hogy igenis köze van hozzá. A szemének és a kezének elsősorban. És hogy elsőre nem értettem, amit mond, annyira zajos volt egy ér a halántékom körül. Pislogtam párat, hátha az segít, és megint mosolyogtam, igen, de persze nem gondoltam át, miért teszem azt, és hogy következménye is lehet. Vágytam rá, hogy nézzen, hátha észrevesz valamit, ami számomra is újdonság lehet. Eszembe jutott, amiket írt. Hogy csak pár napja tart, és hogy annak is, ami történt, ugyanúgy semmi köze semmihez, akárcsak azoknak a dolgoknak, amiken azokban a napokban gondolkodtam. És akkor egy pillanatra azt hittem, rám tör a pánik. Hogy egyszerűen csak félni fogok attól, hogy félnem kell, és hogy ellep az a rettenetes érzés, hogy ezt az egészet én nem akarom. De nem jött. Közben már ültünk. Csak késve fogtam föl, hogy a fiú rendelt, és azt is, hogy kezet fogott velem, utólag éreztem csupán az érintését, meleg gömbként ott maradt valahogy a kezemben. Egy szürke párnának dőltem, emlékszem. Faasztal volt közöttünk, pár másodpercig az erezetet néztem, miközben ő már beszélt, váltakozva a világosabb és sötétebb sávokat, meg egy repedést, ami fájdalmasan egyedül volt, és örülni kezd-

tem, hogy az nem én vagyok, s hogy ha úgy döntök, szólhatok valakihez, aki csak a nevet tudja, meg talán azt, hogy három anyajegy van a szám körül, s hogy a kávé semmi képp se feketén szeretem. És utána nagyon hamar egyértelmű lett, hogy mindez nem elég. Mintha a hangja vagy talán a saját tekintetem hajszott volna előre, sőt befelé, mert már nemcsak az volt a kérdés, hogy én mit engedek meg, hanem hogy ő mit ad nekem, szóval kíváncsivá tett, és olyat már nagyon rég nem éreztem. Egyfolytában valami mosolyféle bujkált az arcán, mintha örülne, de nem értettem, minek, mert alig szólaltam meg, és azt sem tudtam, hogyan nézhettem rá. Szerettem volna már máshogy figyelni. De akkor eszembe jutott, hogy nem is azért találkozunk, és hogy néhány szó, vagy valami más, könnyen becsaphat megint. Lassú mozdulatokat tett. Kissé előredőlt, talán mert puha volt a kanapé, amin ültünk. Ismét a kezét, majd a karját néztem, a belső felén erek futottak lefelé, és a látványra ellepett egy meleg érzés, először a lábamban, majd a hátamon éreztem, aztán már a mellkasomban, mintha valami törékeny belém bújt volna a világ elől. Izzadtam is. Persze meleg volt, látszott, hogy még mindig erősen süt a nap odakint, mégis egyre könnyebb lett minden, ahogy ültünk ott. Sok mindent kérdezett, és igazából jó volt válaszolni, hiába tört rám az az érzés néha, hogy nehezemre esik beszélni már. Nem is nagyon ittam a kávéból addig, amíg a lány ki nem hozta a másikat, pedig mondta a fiú, hogy ne várjak, mert kihűl, de akkor valahogy eszembe sem jutott, hogy ki nem állhatom hidegen. Meglepett, hogy nem zavar a közvetlensége. Kétszer is finoman a kezemhez ért, talán nem véletlenül. Nem értettem a saját mozdulataimat sem, mert a másodiknál mintha direkt ezért nyúltam volna a csészéért. Mintha megéreztem volna, hogy ő is mozdulni fog, és hogy tulajdonképpen arra vágyom, hogy megfogjam a karját, és kitapintsam rajta a ruganyos ereket. Szokatlan volt, hogy hirtelen ott van előttem, amire vágyok, s hogy hirtelen olyasmire vágyok, ami nem tudom, honnan és hogyan is került oda elé. Két kézzel fogtam a csészét, egyrészt azért, hogy el ne ejtsem, másrészt meg akartam tartani az érzést, ameddig csak lehet, mert arra gondoltam, hogy ha elindulunk, mindez úgyis szertefoszlik majd. Nagyon tűzött a nap, és jólesett az árnyék, mikor végre befordultunk az egyetem épülete után, hogy a kertben készítsük el a képet. Ő mondta így, többes számban. Érdekes volt, mert úgy gondoltam, én csak állni vagy ülni fogok ott mozdulatlanul, és nem lesz túl sok közöm ahhoz, ami történik. Gyakran érzek így, ha fényképeznek. Hogy tehetetlen, sőt ügyetlen vagyok. Közben mintha megfosztanának valamitől, egy fontos részemtől, ami fölötte nem rendelkezem már. A kertet viszont szeretem, s mivel én választhattam ki a helyszínt, abban reménykedtem, hogy az otthonos környezet valahogy csak elkendőzi majd a sutaságomat. A kert belső részébe mentünk. Van ott egy romos épület. Akkorra már körbekerítették egy ronda kerítéssel, bosszantó volt, mennyire elcsúfítja a látványt. Egyébként minden zöld volt, és harsány, még az épületek közti, árnyéktól sötétlő betonsávok ellenére is. A sárgás szoknyám harmonizált a bokrok színével, és ki is néztem egy helyet, ahová szívesen leülnék, ahol talán kényelmesen érezném magamat. Szólni persze nem mertem, hisz úgy éreztem, nem értek ehhez. Rajtunk kívül senki nem volt ott. Rájöttem, hogy most már semmiképp se lehet nemet mondani, és nem is igazán értettem a néha felbukkanó kétkedést, mert szerettem a képeit, gyakran nézegettem őket, megnyugtató az őszinteségük, és kíváncsi is lettem, engem vajon képes lesz-e annak látni. Akkor telt el az első perc, talán egy teljes egész, hogy nem nézett rám. Amikor csak én figyeltem őt, ahogy körbejár, és keresi a megfelelő helyet kettőnknek. Láttam, hogy koncentrált, s hogy nem azért történik ez, merthogy az időt akarná húzni, bár az sem lett volna gond. Az alapossága arra biz-

tatott, hogy úgy gondoljak a szokatlan helyzetre, mint amiben igenis valamilyen módon összetartozunk. És hogy semmi baj nem lesz abból, ha egyszer végre megkér, vagy talán finoman utasít, hogy tegyek valamit. Aztán egyszer csak rámutatott a helyre, amit korábban kinéztem magamnak, és szenvtelenül mondta, hogy üljek oda. Egy kőpad áll ott, és úgy fut körbe, hogy magába zár egy egészen apró kertet a kerten belül. Föltűnt, hogy a fény úgy esik, hogy már szinte csak azt a részt teríti be, és minden körben álló zöld sötétedik, mintha keretet adna a helyemnek. Leültem keresztbe tett lábakkal, kissé srégen, hogy a szoknyámnak legyen esése, csak épp a kezemmel nem tudtam mit kezdeni. Először hátradőltem, úgy támaszkodtam a kőlapra, de nyomban arra gondoltam, így túl nyitott vagyok. Visszahajoltam, majd a jobb lábamat tettem fölülre, hogy a kivágás ne mutassa a combomat. Úgy éreztem, görnyedten ülök. Jó lett volna szemből látni magamat. Hogy mit csinálok rosszul, mert akkor biztos voltam benne, valami hibádzik. Hol az egyik kezemmel támaszkodtam magam mellett, hol a másikkal, és azt hittem, sehogy se fogjuk tudni elkezdni, mert egyfolytában szerencsétlenkedem. Nem is tudom, hová néztem akkor, nem láttam, hogy közeledik a srác, de hirtelen ott volt előttem, és akkor nem lehetett más hová nézni, csak rá. Letette a táskát. Hideg lett a nyakszirtem, pedig úgy késő délután felé is lehetett vagy harminc fok. Azt hittem, hozzám ér ott a félhomályban, annyira közel volt, de csak fölemelte a kezét, és mutatta, hogy merre mozduljak, hogyan üljek. Valamit mondott is, ám abból csak a hang meleg színe jutott el hozzám. Egyszerű mozdulatok voltak, mégis fontos volt mind, mert éreztem, amint fordul a törzsem, hogy a hátam már egyenes, és a lábaim sokkal könnyebbé válnak egymáson. Majd lassan mindkét kezem helyet talált magának, és akkor úgy voltam vele, hogy hosszú ideig nem szeretnék elmozdulni onnan. Azt mondta, tökéletes lesz. Csak mosolyogni tudtam. Aztán, ahogy távolodott a fiú, mintha vitte volna magával a biztonságot, és hiába, hogy nem mozdultam egy centit sem, úgy tűnt, valami mégiscsak visszaváltozott. Jobban örültem volna, ha ott marad még. Legalább egy-két percig, hogy megerősödhessek. És csak az a gondolat vigasztalt, hogy abban a néhány pillanatban, amíg a kép készül, talán nem kell mindenáron erősnek látszanom.

HARAG

ANITA

A KUTYA A SZŐNYEGRE PISIL

Már megint azt csinálta. Amikor megvették a szőnyeget, még nem volt kutyájuk. Ha tudta volna, hogy egyszer lesz, nem shaggy szőnyeget választott volna, aminek a hosszú szálai közül nehéz kitisztítani a kutyapisit. A fürdőbe megy a szivacsért, súrolni kezdi a sárga foltot, a kutya elbújik a kanapé mögé. Tudja, hogy rosszat csinált. Mindig tudja, mégis odahugyozik. Még csak négy hónapos, de máris van egy rossz szokása. Bűnös élvezet, mint neki az esti tejeskávé kaláccsal. Ha tejeskávézik, sokáig forgolódik az ágyban, mielőtt elaludna. Ha sokáig forgolódik, olyan dolgokon gondolkodik, amiken nem szeretne.

Bogit tizenkét hetesen hozták el Gödről. Ákos hozta el, képről választotta a Facebookon. Sokáig gondolkodott, melyik kölyök tetszhetne Eszternek, végül az egyik teljesen fekete szuka mellett döntött, amelyiknek csak a nyakán van apró fehér nyakkendő. Amikor lement érte autóval, a kutya nem vett róla tudomást, játszott a testvéreivel egy nagy kertben, ahol nem voltak virágok. Ez Ákosnak nem tűnt fel, csak amikor a tenyésztő azt mondta, vigyázzon vele, mert lelehelnek ezek mindent. Lakásban lesz, felelte. Akkor jó, az is jó, mondta a tenyésztő. Ákos lába előtt legalább tíz kiskutya szaladgált, nyüszített és ugrált. Akkor a kis feketéért jött, ugye, kérdezte a nő. Bólintott, ő pedig kihozta az oltási könyvet. Két oltást már beadtak, a harmadikat még nem, azt nekik kell intézni. Ákos mintha úgy emlékezett volna, hogy tizenkét hetes korára már mind a három oltást meg kellett volna kapnia, de nem mondott semmit, csak elvette a kicsi, zöld könyvet, és a zsebébe tette. Nagyon fog örülni Eszter, gondolta. Már az első randijukon kiderült, hogy mindketten rajonganak a francia bulldogokért. Ennek nem lett volna jelentősége, ha rosszul sikerül a randi, de jól sikerült, nyolc órán keresztül tartott. Ültek Ákos kocsjában a mozi után, beszélgettek hajnali ötig. Ötkor világosodni kezdett az ég alja, Eszter az órájára nézett, öt óra, mondta.

Ákos a kiskutyát az anyósülésre tette, ugyanoda, ahol Eszter is ült akkor. Jól viselte az utat, nem hányt, nem fosott, csak kicsit nyüszített, amikor beszálltak. Ákos az ölébe vette, simogatta, amíg abba nem hagyta. Már otthon volt Eszter, amikor hazaértek. Ákos bement a lakásba, a karjában tartotta a remegő kiskutyát. Az állat teljesen beleolvadt a fekete pólójába. Eszter nem is értette először. Kié ez a kutya? Miért van itt? Boldog születnapot, mondta Ákos.

Rossz kutya, mondja Eszter, rossz kutya vagy, igen, te! Bogi kiles a kanapé mögül, nem mer előjönni. Azt írták, bele kell nyomni az orrát a pisibe, hogy tudja, rosszat csinált. Eszter kidobja a szivacsot, leül a gép elé. Néha hátranéz, Bogi egyre többször jön elő a kanapé mögül. Rengeteget gondolkodtak a névén. Legyen Lucifer, mondta Ákosnak. Az macskané, válaszolta. Akkor legyen, mondjuk, Kormos. Az is. Eszternek valamiért macskanevek jutottak eszébe. Bedobta a Mákot is, de Ákosnak az sem tetszett. Valami normális név kell neki, mondta. Ne ilyen növénynevek meg macskanevek. Szét fogják szadizni a kutyasuliban. Ezen mindketten nevettek. Két hétig nem volt neve a kutyának, úgy szólították, kutya, gyere ide. Eljöttek Ákos szülei és Eszter testvére is megnézni. Akkor még a Lili és a Bella is versenyben voltak. Ákos anyja azt mondta, Lilinek hívják a szomszédjuk kislányát, aki minden este üvölt, ha le kell feküdni. Papírvékonyak a falak ezekben a hülye panelekben, mondta, ne legyen Lili. A Bellát Eszter testvére vétőzta meg, amikor annyit kérdezett, Bella? Mint az Alkonyatban? Végül eldöntötték, nem kérik ki a család véleményét. Már csak két név maradt a listán, Bori és Bogi. Eszter azt mondta, a Bori végül is bocinév.

Bogi Eszter lábának dörgölődzik, mint egy macska, ráfekszik a lábfejére. Én mindig tudtam, hogy macska vagy, mondja, lehajol, megsimogatja a fejét. A kutya megnyalja a kezét. Eszter szereti, amikor alvás közben kilóg ez a pici, rózsaszín nyelvecske. Valahogy mindig kilóg. Ő eleinte mindig lefotózta. Rengeteg képe van Bogiról. Bogi alszik, Bogi bujkál, Bogi Ákossal, Bogi a lábánál, Bogi eszik, Bogi ugatni próbál. Bogi háta, Bogi picike tappancsa, Bogi első látogatása a parkban. Az összes kutyával játszani akart, de azok megszagolták, érezték a nemtelen kölyökszagot, nem foglalkoztak vele. Néha megmorozták. Eszternek ilyenkor görcsbe rándult a gyomra, és furcsa izgalmat érzett.

Az első két hétben ő maradt otthon vele. Néha nem vette észre, hogy a kőre pisilt, csak érezte, hogy a nedvesség átitatja a zokniját. A lakás két pontjára is kutyapelenkát tettek, Bogi legtöbbször oda pisilt. Oda vagy a szőnyegre. Eszter ült a gép előtt, a főnöke meg-

engedte, hogy otthonról dolgozzon. Ült a gép előtt, a kutya felkérdezkedett az öléebe. Ha nem vette fel, az állat nyűszített, egy hét után már ugatásszerű hangon szólt rá, vegye fel. Felvette, Bogi pedig elaludt az ölében. Első alkalommal teljesen elzsibbadt Eszter lába, nem mert megmozdulni, nehogy felébressze. Már nagyon kellett pisilnie. Óvatosan felemelte, a helyére vitte. Nem kelt fel. Ha már több órája alszik, becsapja az ajtót, vagy véletlenül belerúg az ágyába. Megfigyelte, hogy néha a hátán alszik, mint egy gyerek. Ez a kutya mostantól mindig itt lesz. Sokat gondol erre. Mindig itt lesz, alszik az ölében, a lábfejeire ül, a szőnyegre hugyozik. Vagyis nem is mindig lesz itt, de olyan tíz évig igen. Amikor először ment vissza dolgozni Bogi érkezése után, és megvette a reggeli tejeskávét a büfében, leült a laptopjához, beírta a keresőbe, hány évig él egy francia bulldog. Kijött a kutya várható élettartama. Tíz-tizenkét év. Várható élettartam. Mintha egy mosógép lenne vagy egy hűtőszekrény. Tíz év múlva ő már negyvenegy éves lesz. Több lesz az ősz hajszála, már most is van tíz-tizenöt. Kicsit megereszkedik az álla alatt a bőr, kerüli azt a szót, hogy toka. Nem szereti a hangzását. Az anyjának is megereszkedett. Majd sokat fut, hogy ne legyen széles csípője, a családjában oda híznak a nők. Majd sokat fut, most még nem kell. Egy minimum háromszobás lakásban fognak lakni ugyanebben a kerületben. Szeretik ezt a kerületet. Egy másik munkahelyen fog dolgozni, ma már senki nem marad egy helyen öt évnél tovább. Tíz év beláthatatlanul hosszú időnek tűnik. És a kutya még mindig itt lesz.

Bogi megnyalja a kezét, de most Eszter nem veszi fel. Feláll, a konyhába megy, nekiáll a vacsorának. Bassza meg, mondja ki hangosan. A kutya ott lófrál a lábánál, az erős hangra megriad, felnéz. Nem te, mondja Eszter. Elfelejtette kivenni a húst a fagyasztóból. Kikészítette a tálat, a húsvágó deszkát és a kést is, de a húst nem vette elő. Kinyitja a fagyasztó ajtaját, előveszi a csirkemellet. Mintha égetné ujjbegyét a fagyott hús. Beteszi a mikróba, beállítja az olvasztás funkciót. Nem szeret a mikróban olvasztani, a csirkemell széle már szinte megfőtt, kifehéredett, amikor a belseje még jeges. És most várunk, mondja Boginak. Bizony, várni fogunk, amíg fel nem enged a hús! Milyen jó, hogy itt vagy, beszélhetek magamban. Előveszi a rizst, megmossa, lecsepegteti, amennyire tudja. Milyen macerás a rizs megmosása, mekkora hülyeség, gondolja, mégis megmossa, mert így tanulta. Eldönti, hogy legközelebb nem fogja megmosni. Leesik egy kis kupac vizes rizs, Bogi odarohan, megszagolja. Fűjl, kiabál rá. Nem tudja, megenné-e a nyers rizst, vagy megeheti-e egyáltalán. Azt tudja, hogy krumplit nem ehet. Nyers csontot sem ehet, csirkehúst sem. Ezeket két hónapja tudja, addig fogalma sem volt, hogy a krumplit nem tudja megemészteni, vagy hogy a csirkére allergiás lehet. A kutya csontot eszik, így tudta. Csontot eszik, kergeti a macskát, a macska kergeti az egeret. Emlékszik, hogy a nagyanyja rengeteg csontot adott Vadásznak, a magyar vizslájuknak. A kutya csontot eszik. Amikor belegondol, nem tudja megmondani, hogy megfőzték-e előtte, és úgy adták Vadásznak, vagy sem.

Ákos tudja, hogy Eszter sült húst csinál vacsorára. Sütőzacskóba teszi, krumplival és hagymával, megszurkálja a zacskót, hogy ki tudjon jönni a gőz. Egyszer azt mondta neki, próbálják meg, hogy nem szúrják ki. Hogy mi lesz. Eszter leintette, dehogy próbáljuk, kit érdekel, mi lesz, semmi se lesz, mi lenne. Őt érdekelné, mi lesz, ha semmi se lesz, meg az is, mi lenne, ha lenne valami. Bekanyarodik az utcájukba, megint beálltak a helyükre. Hivatalosan senkinek nincs helye, de van egy hallgatóságos megegyezés. Eszter szerint nincs ilyen, szerinte van, az ő hallgatóságos megegyezésen alapuló helyük a bejárattól öt méterre, a harmadik férőhelynél van. Egy hóember alakú bokor áll előtte. Most állnak a helyükön, Ákosnak egészen az utca végéig kell mennie. Amikor beírja a kódot, megcsapja

a sült hús illata. A húsé, ami a tizenhatszszor kilyukasztott zacskóban sül. Eszter ragaszkodik hozzá, hogy tizenhatszszor szúrja bele a tűt, így írja az utasítás, tizenöt-tizenhatsz lyuk, csirkéhez harminc perc, százhatszvan fok, hőlégkeverés. Eszter még csak most rakja be az előmelegített sütőbe a csirkét, Ákos még nem érezheti az illatát a lépcsőházban. Bogi már hegyezi a fülét, pittyegett a csengő, amikor Ákos beírta a kódot. Odarohan a bejárati ajtóhoz, kaparni kezdi. Nem szabad!, szól rá Eszter. A kutya vonyít, kapar, rázza a fenekét. Ma annyira örül, még be is pisil. Vigyázz, mondja Eszter, és a tócsára mutat, amikor Ákos belép az ajtón. Még le sem vette a kabátját, máris felemeli Bogit, a pici, rózsaszín nyelvecske bele nyal a szájába. Eszter utálja, hogy a kutya a hajába, a fülébe, az orrába nyal. Puszkilkodik, mondja mindig Ákos. Ő akkor is utálja. Puszkilkodás után megy fület, orrot mosni. Mielőtt eszik, elmegy kezét mosni. Mielőtt lefekszik, elmegy kezét mosni. A keze teljesen kiszáradt, megrepedezett rajta a bőr, mintha véresre reszelte volna. Kézkrém kell használnia minden este. Kézmosás, kézkrém, lefekvés. Bogi helye az ágyuk mellett van, ebben megegyeztek, nem jöhet fel az ágyba. A végén még odaszokik, és többet nem lehet visszaszoktatni a saját helyére. Eszter félt, hogy éjszaka ráfekszik és összenyomja. Olyan kis béna, gondolta, már többször rá is lépett, mintha nem lennének még kialakulva a reflexei. Mindig láb alatt van. Neki kell finoman lelöknie Bogit, ha fel akar mászni az ágyra, az ő oldalán van a fekhelye. Estére már nagyon csipás a szeme, azt is letörli. Néha olyan durván törli le, hogy a kutya nyüszíteni kezd. Maradsz!, parancsol rá Eszter, megragadja a kutya fejét, hogy ne tudjon mozogni. Ez a kurva csipa, gondolja. Az interneten olvasta, az ilyen típusú kutyáknak sokat könnyezik a szemük, mindig meg kell törölni az orruk ráncait is, hogy ne gyulladjon be. Ez a rohadt, nyüves csipa.

Eszter megnézi a rizst, önt rá még egy kis vizet. Nézzük meg anyát, mit csinál, gyere, hallja Ákos hangját az előszobából. Szia, anya, mit csinálsz?, jelenik meg a feje a konyhaajtóban. Még olyan huszonöt perc, válaszolja, a rizs mindjárt kész. Ákos a második nap hívta először anyának. Az előző nap vásárolt játékok közül a kutya a szájába vette a rózsaszín sztegoszauroszt, és azt hurcibálta a nappaliban, aztán elbújt a dohányzóasztal alá. Eszter bejött, nézd csak, mondta neki. Gyere, kutya, mutasd meg anyádnak, mid van. A kutya jött, szájában a rózsaszín sztegoszaurusszal, és megmutatta az anyjának, miye van. Aztán pisilt egyet. A nagyszülei sosem utaltak egymásra Vadász szüleiként. Ha mérgesek voltak, azt mondták neki, menj a gazdádhoz. Ez szituációtól függően lehetett a nagyapja és a nagyanyja is. Nem tudta volna azt mondani a kutyának, hol a gazdi, amikor Ákos elbújt a kanapé mögé. Hol van Ákos, ez is bénán hangzott. Hol van apa, végül így kérdezte. Hol van apa, apád késik, apa csak egy van, apádra nézz így, menj apádhoz. Néha még egy apukád vagy egy apci is kicsúszik a száján. Ilyenkor erősen belemélyeszi körmeit a megrepedezett kézfejebe. Vérzik, letörli.

Miért vizes a szőnyeg?, kiabál ki Ákos a nappaliból. Mert bepisilt!, válaszolja. Már megint? Aha! Eszter a tatziki salátához reszeli az uborkát a konyhában. Megmosta, meghámozta az uborkát, nem szereti a héját. Fokhagymaport tesz bele. Ákos utálja a port, de most nincs kedve elővenni a fokhagymanyomót. Nehéz elmosni, a fokhagyma egy része mindig bele ragad a nyomóba, körömmel kell kipiszkálnia, és napokig érzi az ujjain a hagyma szagát. Ákos bekapcsolja a tévét a nappaliban, sorozatot keres. Bogi az ölében pihen, két perc alatt lecsukódik a szeme. Eszter szerint úgy tartja a kutyát, mintha kisbaba lenne. Két tappancsa a vállá felé néz, a fejét a vállára teszi, lábait szétállnak, mint a békacombok. Az állat eleinte tiltakozott a szokatlan pozíció ellen, de azóta megszokta.

Ákos három hónapja kezdett a kutyán gondolkodni. Egyik kollégájának gyereke született, közösen adtak neki egy utalványt a Brendonba. A gyermekesek azt mondták, ez a legjobb ajándék, a Brendon marha jó, de rohadt drága. Majdnem minden kollégája ismerte a Brendont, az árakat, a termékeket, hol vannak üzletek. Amikor a harmincadik születésnapján köszöntötték fel tavasszal, mozbérletet kapott. Már nem emlékszik, hogyan jutott eszébe a kutya. Ült az irodájában, az interneten a kocsiba keresett üléshezutatót ebéd után. Hozott lentről egy hosszú kávé, de még túl meleg volt. Oldalra fordította a fejét, látta, hogy gőzölög. Üresen issza, egy cukorral. Azt szereti, ha olyan forró a kávé, hogy a cukor azonnal feloldódik. Miközben figyelte a kávé gőzölgését, kint ugatni kezdett egy kutya. Frici, a terrier. A gazdája István, nyugdíjas. A kutya már tizennégy éves, az emberévben már kilencvennyolc, már ő is nyugdíjas. Mindennap beülnek a sarki kifőzdébe, ahol grammra mérik az ebédet. Most azért ugatott, mert dögöltött galambot látott a padkán. Látom, látom, simogatta meg a fejét István. Ákos hallotta az ugatást, de nem figyelt fel rá. Már nem emlékszik sem a gőzölgő kávéra, sem az üléshezutatóra vagy a lent ugató kutyára, csak arra, hogy aznap délután keresett rá először eladó francia buldogokra. Aztán az is eszébe jutott, hogy egy hónap múlva van Eszter születésnapja.

Eszter megkóstolja a tatzikit, tesz még bele borsot. Eszébe jut az első randijuk két éve. Sokszor eszébe jut mostanában. Ültek az autóban, Ákos nem merte megfogni sem a kezét, sem a térdét. A mozi parkolójában maradtak, kint hűvös volt, az ablaküveg alja bepárasodott. Ákos néha letörölte az ő oldalán lévő cseppeket, vizes kezét a nadrágjába törölte. Mindketten utálják Havas Jont a Trónok harcából, szeretik a halat, de utálják a májat, rajonganak a Wes Anderson-filmekért. Gyerekkorukban a kedvencük az Úton hazafelé volt. Sassyt én is utáltam, mondta Eszter, inkább kutyás vagyok. Én is, a francia buldog, őket imádom, ha egyszer kutyám lenne, biztos az lenne. Nekem is, válaszolta Eszter. Igazából nem akart kutyát. Szerette őket, ha meglátott egyet az utcán, megállt, megsimogatta. Maxet, a barátnője kutyáját is szerette, de néha teher volt, hogy ott van, nem tudtak akárhová menni, ő pedig szereti a lehetőségeket, hogy akárhová mehet. Ilyenkor csak olyan helyekre mehetnek, ahova kutyát is lehet vinni. Úgy hívják, kutyabarát hely. Egyszer Max megnyalta a száját, napokig attól félt, hogy elkapott valamit. Én is, nem tudja, miért mondta. Én is kutyás vagyok, én is csak francia buldogot szeretnék, én is bírom a denevérfüleket. Többször nem került szóba.

A rizs kicsit túlfőtt, mondja Eszter, kezében a tálcával. Megtorpan a szoba ajtajában, nem takarítottad fel?, kérdezi. Nem, feleli Ákos. Gondoltam, hogy... Hogy majd te. Bocs. Kiveszi kezéből a tálcát, Eszter a fürdőszobába megy, leveszi a zokniját. Vécépapírt tép, feltörli a tócsát. Kurvára mindig én takarítom fel, mondja. Legközelebb én fogom, válaszolja Ákos. Eszter tiszta zoknit húz, kicsi franciabuldog-fejek vannak rajta. Ákostól kapta két hete. Jó a zoknid, mondja neki, megpuszilgatja, a nyakába is belefúj, amíg Eszter el nem neveti magát. Gőzölög a hús, még nagyon meleg, mondja Eszter. Meg ne égesd a szádát! Ákos leteszi az öléből Bogit, aki Eszter lábának dörgölődzik. Már megint macskát játszol, kérdezi, törökülésbe ül, ölébe veszi a tálcát. Rendelnünk kéne neki valami kis kabátot. Mit szólsz, anya? Vegyünk neki kutyakabátot? Vehetünk, válaszolja. Olyan kéne, ami állíthatós. Még biztosan nőni fog, mondja Ákos, szájába vesz egy kis húst, felkiált, ez rohadt meleg! Szóltam, hogy forró. Ákos kinyitja a száját, Eszter belefúj. Fújja, amíg kicsit hűl a húsdarab. Bogi közben feltámaszkodik a kanapéra, figyel, hogy kiesik-e a csirkemell. Nem esik, hiába nézi. Ne

is gondolj rá, mondja neki Eszter. Egy pillanatra elgondolkodik, mi lenne, ha leesne, a kutya megenné, allergiás lenne rá. Azt is elképzei néha, hogy a torkán akad egy csont. Szeretné, ha a torkán akadna. Egy kis darab csirkét a tányérja szélére tol a villájával, nagyon a szélére, teljesen a szélére. Leesik, nem esik le. Ha most leesne, a kutya megszagolná, megenné. Ha allergiás, ezt is a neten olvasta, hányni kezd, napokig hány, ha nagyon súlyos az allergia. A kiszáradás szélére kerül, be kell vinni az állatorvoshoz. Infúzióra kötik, valamelyik mellső lábába teszik a kanült. A kutya még mindig hány. Végül, három nap után, elpusztul. Hol lehetne eltemetni, nincsen kertjük. Nem tudja, van-e kutyatemető, ahova azok viszik a kutyáikat, akiknek nincs kertjük. Lehet, hogy csak kivinnék a reptérre, a kerítésekhez, ahonnan néha nézik a repülőket. Nem akarná oda mégsem, nem akarja, hogy a reptérről az jusson eszébe, ott van valahol eltemetve Bogi teste. Be kéne csavarni egy nagy zsákba, úgy kéne eltemetni. Vagy fadobozba tenni, de nem tudja, azt honnan lehet szerezni. Ákos apjának talán van ilyenje, nem kéne nagy, Bogi kicsi. Hirtelen elszégyelli magát. Kimegy a konyhába, behoz egyet a kutya nasijából, valami rúd körbetekerve baconnel. Megsimogatja a fejét, ad neki a nasiból. A földre mutat, feküdjön le. Bogi a shaggy szőnyegbe fúrja a fejét.

(A szerző a novella megírása idején Móricz Zsigmond irodalmi alkotói ösztöndíjban részesült.)

BENCSIK ORSOLYA

TÚL MESSZE VAN

Berlin lett volna a jó választás, mégsem utaztam ki. Mielőtt kérdezné valaki, elmondom én magamtól is, hogy nem kértem tanácsokat, és nem hallgattam senkire sem. De voltak reakciók. *Makacs vagy*, ezt anyám mondta. *Csökönyös*, ez apámtól jött. A nővérem nem mondott semmit, vele alig beszélek, az ismerőseim is mindig rácsodálkoznak, így kérdezik, *neked tényleg van egy nővéred?* Hát van. Ha pontos akarnék lenni, azt válaszolnám, volt. Nem halt meg, csak nem tartjuk a kapcsolatot. Van ilyen. Kismacskákat vettem a markomba, óvatosan fogtam, vittem, hurcolásztam őket a lakásban, nem tudom, miért, de azt hittem, így vigyázok rájuk. Úgy vigyázok, mint ha az életük függne tőlem. Félték, nem akartak a markomban megmaradni. Mocorogtak. Csak jobban szorítottam őket. Apró, szőrös, puha, vertyogó testek. Mintha én kapaszkodtam volna beléjük. Pedig nem sokat értek. Éreztem, hogyan dobog a kis szívük. A legvékonyabb hangon egy vörös nyávogott, ilyen színű volt Anna barátnőm évekkal ezelőtti macskája is. Krítyó, ez anyám szava a vörösre. Amikor terhes volt velem, attól tartott, krítyó leszek, de kopaszon születtem. Zavart, hogy nem bíznak bennem. Hogy nem örülnek nekem. Még az álmomban sem szeretnek az állatok. Olyan vagyok, mint az anyám. *Ahogy öregszel, egyre inkább olyan leszel, mint az anyád, de ez a normális. Az viszont nincs rendben, hogy nem mész el Berlinbe. Pénzt is kapsz érte. Jót tenne a karrierednek. Új embereket ismersz meg. Kinyílik előtted a világ. Boldognak kellene lenned.* Ezt Anna mondta. Naponta skype-oltam anyámmal,

legalább egy órát, apám azt mondta, nehezen viseli, ha nem keresem. Lefekvés előtt arra gondoltam, mi lesz velem, ha anyám egyszer csak meghal. Ha rákos lesz. Nem lehet rákos, újabban meridiántornázik. Vonattal utaztam volna, tizennégy órát. Azt álmodtam, nyitott fedelű szenesvagonba szállhatok csak be, ha baj történne, ki tudjak onnan ugrani. A testemben éreztem a mozdulatsort, hogyan kelek fel, vetem át magam a vagon rozsdás falán, zuhanok, gurulok el a sínek mellett. Lehet, kövekre esem. Pisiszagú, piszkos, érdes kövekre, mégis megúsznám pár zúzódással. Felkelnék, és hazasétálnék. Egészen Szegedig. Senki sem tudna megállítani. Ha meglátnám a várost jelző táblát, már megnyugodnék. Onnan már csak pár kilométer lenne a Katona József utca. Kinyitnám a lakás ajtaját, majd rögtön letusolnék. Nem Berlin, hanem Szerbia felé utaztam, mellettem kiskatonák dohányoztak, éjszaka volt, csak a robbanások hangját hallottuk. A tájból, az állomásokból nem láttunk semmit, csak a becsapódások utáni tüzeket. Küldetésünk volt, de én nem örültem ennek a küldetésnek. A nácioknak rengeteg bombájuk volt, nekünk egy sem. Azt mondták, nincs muníció, hát vegyük el az ellenségtől. Nem akartam hős lenni. A halálomról én akartam dönteni. A *Piszkos tizenkettőt és a Kémek a sasfészekben*-t apámmal néztem. A Navarone ágyúit, a *Piszkos osztagot*, *A halál ötven óráját* és *A híd túl messze van*-t már egyedül, most augusztusban. A kánikulában semmit nem tudtam csinálni, hát naponta megnéztem vagy három filmet. Sokat aludtam. Lefekvés előtt mindig arra gondoltam, ha anyám meghal, hiába várná el, nem fogok kijárni a temetőbe. Nem vinnék virágot a sírjára, és nem ültetném körbe bűdöskékkel és árvácskákkal azt. Az ismerőseim azt hitték, már Berlinben vagyok. Nem kerestem őket, nem is válaszoltam a leveleikre, egyedül a kedvenc állatkámnak írtam, de neki is csak azért, mert tudtam, attól retteg, hogy levágják a lábát. Megírtam neki, a főbélőlmét két hónapja vágták le. A balt. Térd felett. Eltömődtek benne az erek, nem volt más választás. A felesége azt mondta, *erre kell ezentúl berendezkednünk*. Kedvesen mosolygott, én meg visszamosolyogtam rá. A főbélőlm naponta két doboz cigit szívott. Bárzon-gorista volt, pesti lokálokban játszott. Amikor beköltöztem a Katonába, megkérdezte, hogy szeretem-e a jazz-zenét. Szeretem. A feleségének festett vörös haja van, de inkább piros. Vékony, ráncos nő. A kedvenc állatkám szerint láb nélkül nem lehet élni. A kedvenc állatkám szerint a testében tumor van, az egész szottyadt testében ott burjánzik, virágzik a rák. Érzy. Erről nincsen orvosi papírja. Azt írta, ha nem megyek el Berlinbe, a temetésére se menjek el. Nem fogok. Gyűlölöm a terepszínt, és viszolygok azoktól, akik a kezükben fegyvert fognak. Büszke vagyok apámra, hogy örültnek tette magát a kaszárnyában. Apámnak papírja van arról, hogy nem lőhet. Hogy kiszámíthatatlan, ha kézigránát lapul a zsebében. Ezt a papírt ott őrzi az éjjeliszekrénye fiókjában. Az anyakönyvi kivonata, a diplomája, a házassági papírja és a fotós díjai mellett. Azt mondta, kivisz Berlinbe, csak menjek el. Vegyem fel a németországi rokonokkal is a kapcsolatot. Kivinne, pedig apám nem szeret kocsiba ülni, és a szerb–magyar határ közelében mindig azon szorong, mi lesz, ha órát kell várakoznia. Mi lesz, ha nem tud elmenni pisilni. Mi lesz, ha az erre az alkalomra felvett pelenkába nem tud belepisilni, miközben a nyomástól majd szétrobban a húgyhólyagja. Júniusban vettem egy zacskó bűdöskemagot, akciós volt, mindössze kilencvenkilenc forint. A gangon levő cserepekben ültettem el őket. Tizennégy hajtott ki, de csak egyetlenegynek lett virágja. Tö-mött fejjű, de apró. Sárga. Rikítóbb, mint amit a zacskón levő fotó alapján vártam volna. Egy kézigránát például leviheti az ember lábát. De a sok dohányzás is káros. Ha a vonaton hirtelen pánik tör az emberre, nem biztos, hogy csak sír. Lehet, ki is akar ugrani. Nem azért, mert öngyilkos akar lenni. A szomszédom hét méter magasról zuhant le. Egy házon dolgozott,

hirtelen megszédült az állványon. Nem tud járni, de azt mondja, van remény, hogy megint fog. Most augusztusban együtt dohányoztunk a gangon. Ő háttal ült nekem a toloszékében, én oldalt a bűdöskék mellett álltam. Miközben szívtam a cigit, a műtét helyét néztem a hátán. A vágásokét, az öltéseket, végig a gerince mellett. Azt mondta, úgy szereti a nyarat. A meleget. A forróságot. Én azt mondtam, küszködöm a harminchat fokkal. Nevetett. Én is nevettem. A felesége mesélte el, hogy mi történt vele. *Te nem mész nyaralni?*, kérdezte. Nem. Majd azt mondtam, Berlinbe kellett volna elmennem, de nem úgy jött ki a lépés. *Nem baj, majd jövőre*, mondta. Nem lesz jövőre, ezt már elbaltáztam, gondoltam. Van ilyen. Amikor úgy döntöttem, hogy én mégis képtelen leszek erre, azért felkerestem egy pszichológust. Az Imrét. Nem árt, ha szembenézek ezzel. A bajjal. A gonddal. Mégiscsak boldognak kellene lennem. Örülni annak, ha megismerem új embereket. Ha kinyílik előttem a világ. Ha minden lehetőséget megragadok, hogy épüljön a karrierem. Nem kaptam papírt, Imre azt mondta, normális vagyok. Meg azt, van ilyen. De azért csináltunk egy Rorschach-tesztet, hogy lássuk tudományosan is, mi van bennem. Én meg mosómedvéket láttam, voltak macskák is, disznófejek, jazz-zenészek, afrikai táncosnők, tömött fejű, sárga virágok, egy hatalmas molylepke terepszín mintázata és valamelyik táblán egy pici vörös vulvát is felfedeztem. Imre mosolygott, *de jó anyag ez*. Én meg mi mást tehettem volna, rá is visszamosolyogtam. Irodalomról beszélgettünk, sokat. Ezért fizettem is, sokat. Jó érzés volt. Miközben Imrét néztem, azon gondolkodtam, ha hazamegyek, ezt azért megírom. Majd kimondtam hangosan is. Imre azt mondta, *gond egy szál se, de ugye majd elolvashatom?*

PETŐCZ ANDRÁS

SÁRGA, KOCKÁS ZAKÓ

„Most lehet, hogy megtörténik.”

Erre gondol egyfolytában, miközben a kávézóban ülnek.

Könnyű, nyári ruha van rajta. Az a ruha, az a napsárga ruha, amit egyszer már ő is megdicsért.

Ő, vagyis az a valaki, akivel most találkozik tíz év után először.

A *valakit* a barátai franciásan Pierre-nek hívják. Talán azért, mert éveket élt Párizsban, huszonevésen. Pierre festészetet tanult ott, és azt tervezgette, hogy majd műtermet nyit valahol a Montmartre környékén. Nem sikerült. Elfogyott a pénze. Hazaköltözött Budapestre.

Annának hívják, őt, aki a napsárga ruhában van. És kicsit kényelmetlenül érzi magát.

Egy fotón látta meg Pierre, az egyik internetes közösségi oldalon, ebben a napsárga ruhában, és rögtön azt írta cseten, hogy nagyon tetszik neki a ruha, nagyon izgalmasnak tartja őt, Annát, ebben a könnyű, nyári ruhában, amelyik olyan játékosan és mégis sejtelmesen mutatja meg az alakját.

Valamikor, tíz éve, már ismerték egymást.

Anna kissé előrehajol.

Tudja, ha így előrehajol, akkor a szemben ülő a napsárga ruha dekoltázsában láthatja a mellét. A melle vonalát. Pontosabban szólva: a melle vonalát és a könnyű, fehér csipke melltartót.

Mindig büszke volt a mellére. Körte alakú a melle, telt és nagy, kissé hosszúkas. A mellbimbója is nagy, és könnyen hegyesedik, és a hegyességét aztán nem lehet leplezni semmivel, kitüremkedik, átüt mindenféle fehérneműn, pulóveren vagy ruhán.

Különösen nyáron.

A minták a melltartón alig takarnak valamit. A kicsiny kis „nyílásokon”, így nevezte Anna a melltartó kosarában a textilmentes kis részeket, átsejlik a bőre.

Szívesen hordta Anna ezt a napsárga ruhát nyáron. A férjének is volt egy sárga, kockás zakója, gyakran mentek együtt így, mintegy „összeöltözve”, szabadtéri koncertekre vagy éppen barátokhoz vendégségbe.

A mélyen kivágott nyári ruha alatt csak a melltartó van rajta, semmi más, és persze a vékony, fehér csipkebugyi.

A csipkebugyi, amelyikből alul hiányzik bármiféle megtartó anyag, gumi vagy hasonló, így csak éppen felfekszik a bugyi a fenekére és elöl a szeméremdombra, illetve a kissé duzzadt nagyajkakra.

A nagyajkak már kamasz lány kora óta duzzadtak voltak, mint valami afrikai nőnek.

Anna mindig is kíváncsi volt az afrikai nők nemi szervére, szívesen nézegetett olyan magazinokat, amelyekben ilyesmit lehetett látni, meztelen fekete szépségeket, ahogy megnyílnak a fotósok előtt. És jólesően állapította meg, hogy az ő szeméremteste, az ő szeméremtestén a nagyajkak éppen olyanok, éppen ahhoz hasonlóak, mint amilyen ezeknek a nőknek van.

Pont olyanok, mint az afrikai szépségeké, duzzadtak, szélesek.

Ezekre a duzzadt, széles szeméremajkakra simul fel a csipkés szélű, fehér bugyi, minden különösebb fixáló, szorító anyag nélkül.

Most nincs szüksége semmilyen betétre. A menstruációja tíz napja befejeződött, szabadnak érzi magát, és könnyűnek. Tulajdonképpen bugyit sem kellett volna vennie, nyáron sokszor megy bugyi nélkül, csak egy könnyű ruhában végig az utcán, és magában mosolyog azokon a férfiakon, akik hátulról megnézik, és láthatóan azon tanakodnak, hogy esetleg valóban nincs rajta bugyi, vagy éppen tévednek.

Anna, ahogy mozog, helyezkedik a széken a kávézóban, érzi, hogy a bugyi széle elmozdul. Sokszor van úgy, este, öltözködés közben, hogy azt veszi észre, hogy az ilyen típusú bugyi széle elöl is, hátul is kimozdul a helyéről, és belesimul a fenekének a vonalába, beszorul a nagyajkak vagy akár a kisajkak közé.

És most is.

És ahogy beszorult a bugyi széle a nagyajkak közé, a helyezkedés következtében meg is feszült. Anna, amikor megérzi a bugyi szélének feszülését, libabőrös lesz.

– És mostanában egy olyan képen dolgozom, amelyiken a háttérben egy erdő van, előtte tisztás, ahol a megfáradt kirándulók pihennek. Hárman, köztük az a nő, akit én Vénusznak nevezek, és aki egy könnyű, áttetsző lepelben fekszik a képen, a lepel alatt meztelen, a barátja, Mars, aki mellette fekszik, szintén az – hallja Pierre hangját.

Meleg van.

Kint harmincöt fok, és még csak délelőtt tizenegy óra. Anna elképesztő izgalmat érez.

Életében először ült be egy kávézóba egy „idegen” férfival úgy, hogy a férje nem tudott róla. „Most lehet, hogy megtörténik”, ismétli magában, miközben magyaráz neki a férfi. „Most lehet, hogy megcsalom a férjem.”

– Tudod – ismét Pierre hangját hallja –, örülök, hogy tíz év után végre láthatlak. Sokat gondoltam rád, nem is sejtet, mennyire sokat.

Nem, képtelen odafigyelni, mit is magyaráz neki Pierre. Érzi, hogy a bugyi a nagyajkak között egyre erőszakosabb, már-már kényelmetlen. Emiatt Anna fészkelődik, és önkéntelenül is előrehajol. És ez, hogy előrehajol, azt eredményezi, hogy a melle jobban Pierre látókörébe kerül, aki szinte folyamatosan a melle vonalát bámulja a dekoltázsban.

Annának váltania kell.

– Bocs, egy pillanatra kimegyek a mosdóba – nyögi zavarodottan, és felemelkedik a székből, de meginog, a dekoltázsával majdnem Pierre arcába zuhan.

– Megszédültem – dadogja, aztán megáll a lábán, és remegő térdelkel elindul a mellékhelyiség felé.

– Jó, ahogy megbeszéltük, addig fizetek – hallja útközben a férfi hangját.

Mialatt a mosdót keresi, azon jár az esze, hogy mit is beszéltek meg, merthogy ő nem beszélt meg semmit, az biztos.

Aztán mosolyogva, könnyedén, vidáman megy vissza az asztalukhoz, mintha mi sem történt volna.

Pierre az utolsókat kortyolja a söréből.

– Fizettem – mondja. – Ahogy erről szó volt, felmegyünk hozzám, megmutatom a képet. Mondtad, hogy kíváncsi vagy rá. Indulhatunk?

Anna hirtelen nem tud mit mondani. „Ahogy erről szó volt?”, ez a kérdés jön elő benne. „Felmegyek a műtermébe?”, kérdezi magától.

És újból arra gondol, amire már kezdetben is. „Most lehet, hogy megtörténik, és megcsalom a férjem.” És nagyon is úgy érzi, hogy *ma*, ezen a napon képtelen nemet mondani.

Az utca forró, vakít a nap.

Mintha álom lenne az egész. Anna maga sem tudja, mit csinál, csak megy Pierre mellett, mint akinek ez a kötelessége, vagy mint aki majdhogynem alvajáróként cselekszik.

Azt, hogy miért is mennek fel a férfi műtermébe, lehet sejteni. De mindketten úgy tesznek, mintha nem sejteneék semmit.

A ház, ahova megérkeznek, egyszerű bérház, a bejáratában, a kissé szűk félszárnyú ajtóban egy pillanatra egymáshoz érnek, ahogy Pierre előreengedi Annát.

Anna csípője, bár a dereka vékony, meglehetősen határozottan kerekedik ki a feneke felé, az a típusú fenék ez, ami a férfiszem számára egyértelműen erotikus hatást kelt, amíg a nő nem hízik el túlságosan. Anna esetében nincs ilyen probléma. És ő tudja magáról, hogy csinos, hogy izgalmas jelenség, hogy az ő feneke olyan, amit hátulról szívesen néznek meg a férfiak, elképzelve azt, hogy... Sok mindent elképzelve.

Ráadásul Anna bugyija hátulról besimul a fenéknyílásba, így tulajdonképpen tangahatást kelt. Vagy majdnem olyan, mintha nem is lenne ezen a fenéken semmi, csak a napszárga, gyönyörű, könnyű nyári ruha.

Ahogy a férfi előtt lépked felfelé a lépcsőházban, pontosan érzi Pierre tekintetét a fenekén. Ekkor már remeg a térd.

Pillanatokra meg kell állnia az egyik lépcsőfordulóban.

Váratlan ez a megállás, a maga számára is váratlan, de annyira elgyengült, annyira remeg a lába, hogy muszáj megállnia, sőt szinte hátratántorodik, úgy, hogy Pierre hátulról hozzá is ér, mintegy véletlenül.

Egy pillanat az egész.

– Megérkeztünk – hallja most Pierre hangját a háta mögött. A ház legfelső emeletén vannak, a harmadikon. – Itt a műtermem, rögtön látni fogod.

Anna erős szeretne maradni. Most azt hiszi, hogy képes is lesz nemet mondani a férfinak, és azt is tudja, ha kimondja ezt a bizonyos nemet, akkor nem is történik semmi.

A bejárati ajtó kis előszobába nyílik. Onnan kell belépni a műterembe.

Amikor belépnek az előszobába, megnő köztük a távolság, Anna elhúzódik Pierre-től, tudatosan próbálja csillapítani saját izgalmát.

Nem könnyű.

– Erre gyere – szólal meg Pierre, és mutatja az utat.

Az előszobából tágas terembe lépnek, nagy méretű ablakok nyílnak az utca felé, mindenütt festmények, rajzok, festőállványok. Tágas és mégis kissé zsúfolt az egész, a festőállványok között alig talál magának helyet Anna, illetve van egy hely, ahova le tudna ülni, de oda... Oda nem lehet. Az egyik sarokban ugyanis egy hatalmas méretű franciaágy van, fehér lepedőkkel letakarva, rajta csábítóan puha párnák, csak le kellene heverni, hason, és el kellene feledni mindent, családot, gyerekeket, csak elnyújtózni, és hagyni, hogy megtörténjen az, aminek meg kell történnie, gondolja magában Anna.

Önkéntelenül is hátat fordít a férfinak. Jó ürügy a hátat fordításhoz, hogy vele szemben egy festmény van, amit talán illik is megnéznie.

– Ha gondolod, ülj le, hozok valami üdítőt – szólal meg Pierre a háta mögött, és Anna érzi, hogy a férfi egészen közel lép hozzá.

– Köszönöm, egy kis víz jólesne – mondja Anna, és nem fordul hátra.

Inkább próbál még jobban elhúzódni.

Ekkor látja meg, hogy a széles franciaágy mellett ott egy fotel is, egy meglehetősen mély fotel. Gyors elhatározással mégis megfordul, és mintegy behuppant a fotelbe, ami mélyebbnek bizonyul, mint azt várta, ennek következtében a fenéke lesüllyed, a combjai kissé rézsútosan felfelé feszülnek, és a napsárga ruha is felcsúszik.

– Akkor csak vizet – hallja a férfi hangját. Anna zavartan emeli fel a tekintetét, de egyszerűsmind hálásan is.

– Tényleg hozom a vizet – hallja másodszor is a férfi hangját, és Anna ismét felpillant rá, bele a szemébe.

Közben a lábát keresztbe teszi, mert a meglehetősen rövid, könnyű nyári ruha úgy felcsúszott, hogy látni engedte a combját, a combjait, sőt a combtövek találkozását is.

– Készítetek egy kávét is – mondja ekkor Pierre –, addig nézz körül, nyugodtan, beletelik kábé tíz perc. Nem baj?

– Dehogyan – szólal meg Anna kissé fátyolos hangon. – Olyan meleg volt kint, kifújom addig magam, megnézem a képeidet.

– Itt egy album, a legutolsó kiállításom katalógusa – mondja Pierre, és hanyagul a fotel melletti ágyra dob egy meglehetősen vastag, nagy méretű, kemény táblás könyvet. – Ha gondolsz, lapozz bele – mondja, és határozott léptekkel kimegy a szobából.

Anna egyedül marad.

Feláll, hogy rendbe szedje magát, titokban megigazítja magán a bugyit, még a melltartóján is igazít kissé. Aztán közelebből is megnézi a képeket, amik a különböző állványokon vannak.

Csupa-csupa akt. Női és férfiakot vegyesen. Külön-külön és együtt is. És együttlétek. Páros és csoportos együttlétek. Szerelmi orgiák grafikában, olajfestményben, hatalmas vásznan elbeszélve.

Anna szinte hátratántorodik, ahogy meglátja ezeket a képeket.

Pierre-t, a festőt tulajdonképpen egyetlen dolog foglalkoztatja, és ez a test, a férfi- és női test, valamint a testek egyesülése. Mindez olykor felnagyítva, kifejezetten pornografikusan.

Anna alig tud levegőt venni. Erre nem számított.

A hozzá legközelebb levő állványon felfedez egy fekete-fehér grafikát, amelyik hatalmas méretben mutatja, hogyan fogadja be, nyeli el az egyik nemi szerv a másikat. Mindez akkorában, hogy Anna először azt hiszi, lágy vonalakat lát csupán, valamiféle absztrakt, enyhén expresszionista látomást, aztán érti meg, ahogy figyelmesebben megnézi a rajzot, hogy ezek a hullámzó vonalak mit is ábrázolnak valójában.

A második kép, amit egy másik állványon fedez fel, nem ennyire „talányos”. Ez is grafika, néhol színes pasztellel tarkítva: egy meztelen férfitestet ábrázol, szinte anatómiai pontossággal, nagyon nagyban.

Anna izzad, alig kap levegőt. Menekülni szeretne. Nem tudja, mit tegyen. Zavartan belapoz abba a katalógusba, amit Pierre odakészített.

Ezzel sem jár jobban. Ahogy kinyitja az albumot, az egyik grafikán egy nőt pillant meg, hátulról, amint mélyen előrehajol, mintegy kitérül a néző előtt, mindent megmutatva, sűrű, hosszú, hullámos haja a hátára omlik.

Csengetnek.

Anna hallja, ahogy Pierre az előszobába megy, a bejárati ajtóhoz.

Ő is menni szeretne, mert már fél. A műterem ajtajában megáll, onnan láthatja, ki jött meg, de őt nem látja senki.

Pierre, mielőtt ajtót nyitna, még a konyhából átkiabál Annának.

– Megjött az egyik modellem. Kissé korábban jött, mint szokott. Remélem, nem baj.

Aztán odalép a műterem ajtajában álldogáló Annához, és most már halkan folytatja:

– A csoportos képeim férfi szereplője. Ugye nem baj, hogy itt van? Vagy igen? Mondd csak, nagyon zavarnak a képek?

De nem vár választ, megy ajtót nyitni.

A jövevény már az előszobában, épp a zakóját veszi le, háttal Annának.

Anna sápadtan lép vissza a műterem ajtajából. Nem akar a jövevényel találkozni.

Az a zakó. Az a sárga, kockás zakó túlzottan is ismerős.

